Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

5 ОКТЯБРЬ, СЕШАНБА № 193 (688).

Сотувда эркин нархда. 1993 йил.

ШАРОФ РАШИДОВ ЖАМҒАРМАСИГА ХАЛҚАРО ФОНД МАҚОМИ БЕРИЛДИ

2 октябрь куни Тошкентда Шароф Рашидов жамғармасининг навбатдаги конференцияси бўлди. Унда атоқли олим ва ёзувчилар, зиёлилар вакиллари, Ҳамдўстлик мамлакатларидан таклиф этилган меҳмонлар иштирок этди.

Конференцияда жамғарманинг бир йиллик фаолияти тўғрисида ахборот тингланди. Конференция қатнашчилари Шароф Рашидов жамғармасини халқаро миқёсдаги фондга айлантириш мақсадга мувофиқ эканини таъкидладилар.

Конференцияда Шароф Рашидов жамғармасига халқаро миқёсдаги фонд мақоми беришга қарор қилинди ва унинг янги низоми тасдиқланди. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков халқаро Шароф Рашидов фонди президенти ва кенгаш раиси этиб сайланди.

Конференцияда Республика Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев қатнашди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Сизнинг саъй-ҳаракатларингиз туфайли жонажон Ўзбекистонимизни дунё танимоқда.

Сизнинг яқиндагина Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош ассамблеясининг нуфузли минбаридан мамлакатимизнинг тинчликсевар ички ва ташқи сиёсати тўғрисида маъруза қилганингизни кўрганимизда, биз, кексаларнинг кўзларимизда севинч ёшлари қалқиди.

Қадрли юртбошимиз!

Ҳукуматимизнинг кексаларга кўрсатаётган ғамхўрлигидан беҳад шодмиз. «Фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунин қабул қилиниши, Халқаро қариялар куни муносабати билан республикамизнинг кекса фуқаролари ойлик нафақанинг 50 фоизи миқдорида пул мукофоти билан рағбатлантирилиши, томорқа майдонларимизнинг оширилиши, уй-жойларимизнинг шахсий мулк қилиб берилиши биз, кексаларни Ватан равнақи йўлида баҳоли қудрат тер тўкишга ундамоқда. Шу боис куч-қувватимизга яраша деҳқон, фермерлик хўжаликлари ташкил этяпмиз, хусусий корхона ва дўконлар очяпмиз, ёшлар тарбияси билан фаол шуғулланяпмиз.

Муҳтарам Президентимиз!

Сизнинг ишларингиз беҳад кўп бўлишига қарамасдан биз, кексаларга йўллаган табригингиз кўнглимизни тоғдай кўтарди. Оллоҳ Сизни халқимиз бахт-саодати йўлида омон сақласин, давлатимиз тараққиёти борасидаги фаолиятингизга омад ёр бўлсин!

Бухоро вилояти кексалари номидан:

А. Раҳимов, М. Мироқов, Ж. Олимов, С. Очилов, М. Ёқубов, С. Жумаев, М. Саиджонова.

ИСТИҚЛОЛ ФАРЗАНДЛАРИ

Шу йил 1 сентябрь куни Тошкент шаҳар туғуруқхоналарида 142 нафар чақалоқ дунёга келди. Оналарининг иссиқ оғушида ширин тамшанаётган бу гўдакларни том маънода истиқлол фарзандлари дейиш мумкин. Чунки улар истиқлолга эришиб, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрнини топаётган мамлакатда туғилди, таваллуд кунлари Ўзбекистон Мустақиллигининг икки йиллигига тўғри келди. Истиқлол байрами куни дунёга келган гўдаклар, уларнинг бахтиёр оналарига шаҳар соғлиқни сақлаш бош бошқармаси вакиллари Ўзбекистон Республикаси Президентининг табриги ва совға-саломларини топширган эди. Яқинда Президент Ислом Каримов номига миннатдор оналардан хат келди. Хатда, жумладан, шундай дейилади:

«Қадрли юртбошимиз Ислом Абдуғаниевич!

Сизнинг биринчи фармонингиз оналар ва болаларни ҳимоя қилиш хусусида бўлганини биз, жумҳурият аёллари, ҳеч қачон унутмаймиз. Соғлом авлод учун кураш борасида фармон эълон қилганингизда сизни қалбида Ватанига, халқига беқиёс меҳр мужассам бўлган юртбоши сифатида яна бир карра танидик.

Мустақиллик куни туғилган фарзандларимизга назар қилганингиз учун минг бор ташаккур. Илоҳим, болаларимиз ўсиб-улғайиб Ватанга садоқатли фарзандлар бўлиб етишсин.

Оналар, эгачи-сингиллар дуоси сизни тоабад қўллагай!»

3 — 4 ОКТЯБРЬ КУНЛАРИ МОСКВАДА РУЙ БЕРГАН ВОҚЕАЛАР МУНОСАБАТИ БИЛАН

ДАВЛАТЛАР БОШЛИҚЛАРИНИНГ МУРОЖААТНОМАСИ

Демократияга қарши кучлар шундай бир чегарадан ўтдиларки, бу ҳақда бир неча марта гапирилган эди. Москвада қон тўкилди ва бунинг айбдорлари ўзларини қонундан ташқари қилиб қўйдилар. Музокара жараёнини барбод қилган ва одамларнинг қурбон бўлишига олиб келган, қонунга хилоф қуролли тузилмаларнинг авантюрачилигини ҳеч қандай сиёсий мақсадлар билан оқлаш мумкин эмас.

Биз халқларимизнинг тақдири тарихан боғлиқ Россия халқи билан биргаликда рўй берган воқеадан чуқур ташвишланяпмиз ва ҳалок бўлганларнинг оилаларига ҳамдардлик билдирамиз.

Ҳозирги қалтис дамларда барча россияликларни ақл-фаросат ва вазминлик билан иш тутишга чақирамиз. Россия Президенти ва ҳукумати иғвогарларни тўхтатиш ҳамда демократияни ҳимоя этиш учун ҳамма ишни қилишига ишонамиз.

Биз яна инсонлар қурбон бўлишига йўл қўймаслик учун имкони бўлган барча сиёсий куч-ғайратларини сарфлашга тайёрмиз.

Бизнинг Мурожаатномамизни МДҲдаги бошқа давлатлар ҳам қўллаб-қувватлайди, деб умид қиламиз.

Озарбойжон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи Ҳ. АЛИЕВ.
Арманистон Республикаси Президенти Л. Тер-ПЕТРОСЯН.
Қозоғистон Республикаси Президенти Н. НАЗАРБОЕВ.
Қирғизистон Республикаси Президенти А. АКАЕВ.
Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.
Украина Президенти Л. КРАВЧУК.

РАСМИЙ АХБОРОТ

МОСКВАДАГИ ВОҚЕАЛАРГА ДОИР

Россия давлатининг пойтахти Москва шаҳрида юз берган тартибсизликлар кўнгилларга ташвиш солмоқда. Эски тузумни қўмсаб юрган кучлар тарих ғилдирагини орқага қайтариш талвасасига тушиб қолди. Бу талвасанинг ташвишли ва хавотирли булутлари эса қалбларга бесаранжомлик ва безовталик соясини солди. Бу кучлар босиб ўтилган кўприклар ёниб кетганини, энди эса орқага қайтиш сира ҳам мумкин эмаслигини тушуниб етмади.

3 октябрдан 4 октябрга ўтар кечаси Россия Федерациясининг тарқатиб юборилган Олий Кенгаши тарафдорлари Москвадаги бир қанча муҳим давлат идораларига, шу жумладан шаҳар ҳокимлиги ва «Останкино» телемарказига қуролли ҳужум уюштирди, ижро ҳокимияти билан қонун чиқарувчи ҳокимият ўртасидаги зиддият қон тўкилишига сабаб бўлди.

4 октябрь куни тонгда Россия Президенти Борис Ельцин Москва шаҳрида фавқулодда ҳолатни таъминлаш бўйича зарурий чоралар тўғрисида фармон чиқарди. Фармонда қисқа муддат ичида Россия пойтахтида ҳуқуқ-тартиботни изга солиш, аҳоли хавфсизлигини таъминлаш кўзда тутилди. Шу мақсадда ички ишлар, мудофаа ва хавфсизлик вазирларидан иборат бирлашган тезкор штаб тузилди. Москвага оғир техника, ҳарбий ва десант қисмлари киритилди. Борис Ельцин фуқароларга мурожаат қилиб, уларни Россия манфаатлари йўлида вазминликни сақлашга, тарафкашликка берилмасликка даъват этди. Жиноятчиларга, қурол кўтариб, тўнтариш йўлига ўтганларга қарши шафқатсиз кураш олиб бориш ва уларга тегишли жазо беришга чорлади. Бугунги тушган ахборотларга қараганда, пойтахтда тартиб ўрнатиляпти, лекин ҳозирча отишма бўляпти.

Ўзбекистон раҳбарияти, жамоатчилиги Россия Президенти ва ҳукумати жиноятчи қўпорувчиларга қарши қабул қилаётган ва тартиб-интизом ўрнатиш йўлида кўраётган қатъий чораларни маъқуллайди. Россияда тинчлик ва барқарорлик ўрнатишни тилайди. Бир кун жанжал чиққан уйда қирқ кун барака бўлмайди, деб доно халқимиз бежиз айтмаган. Агар ақл-заковат, идрок, имон ва инсоф билан иш кўрилганда эди, бугун инсон қони тўкилмасди. Шундай экан, бугунги кунда юртимиздаги барқарорликни қадрлашимиз, миллатимиздан қатъий назар, ҳар биримиз ҳамжиҳатлик ва бирдамлик кўрсатиб, ягона оиланинг фарзандларидек аҳил яшашимиз зарур, дастурхонимиз тўкин-сочинлигини, юртимиз тинчлигини ва осойишталигини таъминлаш ҳар қандай инсоннинг бурчидир. Россия пойтахти Москвадаги бугунги фожиали воқеалар ҳаммамизни тинчликка, тотувликка, ҳамжиҳатликка, дўст ва биродар бўлиб яшашга яна бир карра ундайди. Зиддиятларга, қарама-қаршиликларга кўнгилни хуфтон қиладиган ҳар қандай хатти-ҳаракатларга сира ҳам йўл қўйишга ҳаққимиз йўқ. Шу олийжаноб мақсадлар учун бор куч-ғайратимизни, билимимизни, ақл-заковатимизни ишга солишимиз ҳам қарз, ҳам фарздир.

(ЎзА).

Буюк ватандошимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг шахсияти ва ижодига қўшни Ҳиндистон давлатида ҳам қизиқиш катта. Шуниси диққатга сазоворки, биз шу пайтгача бу мамлакатдаги бобурийлар сулоласининг бугунги вориллари ҳақида маълумотга эга эмас эдик. Маълум бўлишича, Ҳайдаробод шаҳрида «Буюк мўғуллар сулоласи» номли жамият мавжуд бўлиб, унга Ҳиндистондаги сўнгги Бобурий ҳукмдор — Баҳодиршоҳ Зафарнинг набираси жаноб Зиёвиддин Тусий раҳбарлик қилар экан. У яқинда Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов номига мактуб билан мурожаат этган ва у матбуотда эълон қилинган эди. Мактубда юртимизда Бобур сиймосига кўрсатилаётган юксак ҳурмат-эҳтиром учун мамлакатимиз раҳбарияти ва халқига самимий миннатдорлик билдирилган.

Қуйида Президентимизнинг мазкур мактубга йўллаган жавобини эътиборингизга ҳавола этамиз.

«БУЮК МЎҒУЛЛАР СУЛОЛАСИ» ЖАМИЯТИНИНГ БОШ КОТИБИ ЖАНОБ ЗИЁВИДДИН ТУСИЙГА

Муҳтарам жаноб,

Сизнинг мактубингиз билан танишиб, ғоят мамнун бўлдим.

Қардош Ҳиндистон диёрида бобокалонимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобур сулоласининг вакиллари улуғ аждодлари хотирасини асрлар оша асраб-авайлаб келаётганликлари биз учун беҳад қувонарлидир.

Биз Бобур Мирзони улкан давлат арбоби сифатидагина эмас, қомусий аллома, мумтоз шоир сифатида ҳам чексиз қадрлаймиз. Бобур ўзбек халқининг буюк фарзанди, миллий ғururидир. Ул зотн шарифнинг юртимизда нишонланаётган 510 йиллик тўйи шу юксак эҳтиромдан яна бир далолатдир. Бу шодиёна сизларнинг ҳам, бизнинг ҳам байрамимиз бўлажак, юртимиз дарвозалари Сизлар учун ҳамиша очиқ.

Сизга ва Сиз орқали хориждаги бобурийларнинг барча авлодларига сиҳат-саломатлик, оилавий фаровонлик, ишларингизга равнақ тилайман.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
Ислом КАРИМОВ.

ИСТИБДОД ҚУРБОНЛАРИНИ ХОТИРЛАБ

4 октябрь куни Тошкентда улуғ адиб Абдулла Қодирийнинг 100 йиллиги арафасида истибдод қурбонлари хотирасига бағишланган маросим бўлиб ўтди.

Унинг иштирокчилари «Камолон» қабристонидаги Абдулла Қодирийнинг рамзий қабрини, адиб яшаб ижод қилган ҳовлини зиёрат этди.

Зиёрат ва учрашувда Н. Муҳиддинов, Шукрулло, Одил Ёқубов, Мирмуҳсин, Пиримқул Қодиров, Тоҳир Малик, Икром Отамурод, домла Саидрасулқори ва бошқалар сўзга чиқиб, Ватан, Мустақиллик ҳамда истибдод қурбонларининг табаррук хотираларини улуғлаш ҳақида фикр-мулоҳазаларини изҳор қилдилар.

Маросимда Ўзбекистон Президентининг давлат маслаҳатчиси У. Азимов қатнашди. (ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сузи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

ҲАМ СОВРИН, ҲАМ ТУРКИЯГА ТЕКИН ЙЎЛЛАНМА

ЯҚИНДА Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш бошқармаси, Ёшлар иттифоқи шаҳар қўмитаси ҳамкорликда «Ҳамшира—93» кўрик-танловини ўтказган эди. Пухта тайёргарлик кўрган 1-клиник шифохона ҳамшираси Камола Ҳасанова барча шартларини уддабуронлик билан бажариб, ғолиб бўлди. У 250 минг сўм пул ва Туркияга текин йўлланма билан тақдирланди. Бундан ташқари Камола тиббиёт институтига тест синовларисиз қабул қилинадиган бўлди.

ТАШВИШЛАНМАНГ, ТУЗ СЕРОБ БУЛАДИ

НОЖЎЯ тарқалган миш-миш пойтахт шаҳри ва вилоятнинг туман марказларидаги дўконлардан аҳолининг кўплаб туз харид қилишига сабаб бўлди.

СОБИҚ Иттифоқ жумҳуриятларидан туз етказиб бериш тўхтаб қолиб, савдо базалари омборларида бу зарур маҳсулотнинг бироз камайгани рост. Аммо, ташвишланишга асос йўқ. Ҳозир Хўжаиконда туз қазиб чиқариш кескин кўпайтирилди. Сурхондарёдан Тошкентга 480 тонна, вилоятларга эса 60 тоннадан туз жўнатилди. Йил охиригача жумҳурият дўконларига 21 минг тонна туз етказиб берилади.

ВИЛОЯТДА БИРИНЧИ

МАРҲАМАТ туманидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги пахтакорлари йиллик режани вилоятда биринчи бўлиб бажаришди.

ХЎЖАЛИК, аслида, боғдорчилик ва чорвачиликка ихтисослашган. Аммо пахтадан ҳам бутунлай воз кечишмаган. Адирдан ўзлаштирилган 62 таноб ердан 125 тонна ҳосил йиғиштириб олинди. Бу ҳаммаси эмас, пахтакорлар яна камида 60 тонна хом ашё топширишмоқчи.

АВТОМАКОСИН — МАХСУС ПОЙАБЗАЛ

БУНДАН буён қўқонлик ҳайдовчилар пойабзал чидамаётганидан нолишмайдиган бўлишса ажабмас.

ҚЎҚОН чарм-хом ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси машина ҳайдовчилари учун махсус пойабзал нусхасини яратиб, оммавий ишлаб чиқара бошладилар. Йил охиригача савдо шахобчаларига автомакосин дея аталувчи шундай пойабзалдан 13 минг жуфт етказиб берилади.

ҲАММА БОЛАЛАР БОҒЧАГА БОРИШАДИ

ҚАРШИ шаҳрида кичкинтойларни боғчага жойлаштириш муаммоси ҳал этилди.

ШАҲАР ҳокимлиги ва халқ таълими бўлимининг саъй-ҳаракати билан 48 та уй боғчаси ташкил этилди. Бир йўла 60 тарбиячи ҳам ишли бўлишди.

МАРКАЗ КАСБ ТАНЛАШГА КЎМАКЛАШАДИ

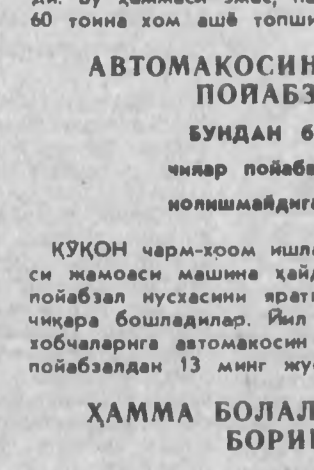

САМАРҚАНД вилоят техника ижодий маркази тўгаракларида шуғулланишни истаётган болалар сони кун сайин кўпаймоқда. Айниқса радиоспорт, авто, авиа ва ракета моделлари, фото-кино клублари усталари болаларга соҳа сирларини ўргатишяпти. Яқинда ёш ишбилармонлар клуби ҳам фаолият кўрсата бошлади.

СУРАТДА: ёш авиамоделчи Руслан Маматонов.

ҚУВОНЧ ДАРДИ БИР ЭЛ

ТЕРМИЗЛИК кўп болали она Саломат Шарофова узоқ вақтдан бери суруникали дарддан азоб чекарди...

НОВОСИБИРСКЛИК жароҳат ва ортопедия илмий-тадқиқот марказида даволаниш учун Саломат аяда етарли сармоя йўқ эди. Лекин яхшилари кўп элда ҳеч ким хор бўлмайди. Вилоят аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш трести бир миллион сўм, ўнлаб корхона ва ташкилотлар, олийҳиммат одамлар бемор аёлнинг жорий ҳисобига 10—15 минг сўмдан пул ўтказишди.

• **Обуна—94**

«Халқ сўзи»—сизнинг газетангиз

Кекса отахон ҳассасини дўқиллатиб таҳририят остонасидан ҳатлади:

— Болам, Президентимизнинг пенсионерларга имтиёзлар бериш ҳақидаги қарори чиқибди газетингларда, бир дона беринг. Киоскаларда қолмабди-я. Бошқа газетларда кеч босилармиш...

Орадан икки кун ўтмасдан ўша отахон таҳририят дарвозасини яна тақиллатди:

— Газетингларда министр кечаги фармонни шарҳлаб берганмиш, ҳеч жойдан тополмадим. Шу ерда бир танишиб чиқсам бўладими?

Бу қутлуғ маскандан одамларнинг қадами узилмайди.

— Чет эллик ватандошларингизмиз. Мулоқотга келгандик.

— Газетингизга Амир Темур муборак бўлсин!

— Қашқадарёдан шикоят билан келдик...

Телефонлар тинимсиз жиринглайди. Почтачи қизимиз кунлик хат ва телеграммаларни олиб учинчи қаватга аранг кўтарилади. Уларнинг барчасида бугунги кунимизнинг нафаси — орзулар, интилишлар, ҳаяжону армонлар...

Дарҳақиқат, уч йил давомида газета шаклланиб, ўз қиёфасига эга бўлди, аниқроғи, одамларнинг қалбига тобора чуқурроқ кириб бормоқда. Таҳририятга тез-тез қадам ранжида қиладиган отахоннинг гапида жон бор: Президент фармонлари, Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг қонун ва қарорлари дастлаб бизнинг газетада чоп этилади. Бундан ташқари муштарий Ўзбекистон, МДҲ мамлакатлари ва жаҳон ҳамжамияти ҳаётига оид турли воқеа-ҳодиса ва хабарлар билан ҳам ўз вақтида танишиш имкониятига эга бўлади. Шунингдек, газетадан йирик олимлар, ҳуқуқшунослар, халқ хўжалиги ҳамма соҳаларининг етакчи мутахассислари чиқишлари, фан, адабиёт ва санъат оламининг ранг-баранг кўринишлари ўз инъикосини топади.

Мухтасар қилиб айтганда, муштарийни қизиқтирган бирор соҳа газета эътиборидан четда қолмайди. Тўғри, бозор иқтисодиёти жараёнини бардош билан бошидан ўтказаётган ўқувчиларимизга обуна баҳоси оғир туюлиши мумкин. Аслида халқ истеъмол молларининг ҳозирги баҳоси билан таққосланса, маънавий қадриятлар тикланаётганлиги, бу борада газетанинг беқиёс хизматлари ҳисобга олинса, обуна нархи у қадар юқори эмас.

Обуна баҳоси бу йил қуйидагича белгиланди:

1 ойга — 1677 сўм

3 ойга — 5031 сўм

6 ойга — 10.062 сўм

12 ойга — 20.124 сўм.

Алалхусус, ҳозир газетхонга қоғоз нархининг «осмон»далиги-ю, нашр ҳаражатларининг мислсиз ошиб кетганлигини рўкач қилиб ўтиришнинг мавриди эмас. Уларга битта ширин каломимиз бор: «Халқ сўзи» сизнинг газетангиз унга обуна бўлишни унутманг.

Қишлоқ хўжалиги: ИСЛОҲОТ ҚАНДАЙ БОРЯПТИ?

АГРАР СИЁСАТНИНГ АСОСИ—ДАВЛАТНИНГ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИНИ ТЎҒРИДАН-ТЎҒРИ БОШҚАРИБ БОРИШИДАН ВОЗ КЕЧИШДИР.

Ислом КАРИМОВ.

Норбек ҚАЮМОВ, республика қишлоқ хўжалиги вазири

I. ЭНДИ ДЕҲҚОННИНГ ЎЗ ЭРКИНЛИГИ ПАЙДО БЎЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорида бундай дейилган: **«Ислоҳотни ўтказиш пировард натижада хўжалик ички иқтисодий муносабатларини тубдан ўзгартиришни, жамоа ва ижара мулкчилиги асосида сифат жиҳатидан янги мустақил ишлаб чиқариш бўлинмалари ташкил этилишини таъминлаши керак. Уларда ижара, кооператив, фермер, оила хўжаликлари ва хўжаликларнинг бошқа турлари шаклланиши учун ерга узоқ вақт эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш, маҳсулотларни мустақил тақсимлаш ҳуқуқи билан барча шароитлар яратилсин».** Ана шу кўрсатмаларга тўлиқ риоя қилинган ҳолда бугунги кунга қадар 1993 йилга мўлжалланган 701 та давлат хўжалигидан 715 таси мулкчиликнинг нодавлат шаклларига ўтказилди. Бу тузилмалар, яъни уюшмалар, жамоа-ширкат бирлашмалари, ижара-ширкат уюшмалари, фермерлар эндиликда мустақил иш юритмоқдалар. Айни чоғда уларнинг таркибида ҳам ўзига хос ислоҳот амалга оширилди: ҳар томонлама мустақил фаолият кўрсатадиган ширкатлар, оилавий гуруҳлар ва ижарачилар пайдо бўлди. Давлатга дахлдор бўлмаган ушбу бўлинмалар фақатгина маҳсулот ишлаб чиқариш билан шуғулланиб қолмасдан, балки уни эркин тасарруф этиб, харажат ва даромадларини ўзлари ҳисоб-китоб қилмоқдалар. Муҳими — бариси ширкатларнинг серқирра фаолиятида фаол қатнашаётир.

Ислоҳот мобайнида барча иморат, иншоот, уй-жой, техника, йўл, кўприк, сув йўллари ва бошқа ашёлар жамоа мулки сифатида ишлаб чиқарувчиларга текинга берилди. Энди деҳқоннинг ўз мулки бор. Унинг бу мулкка доимий эгалик қилиш ҳуқуқи эса кафолатланган. Шунинг учун у ҳар бир сўмни сарҳисоб қиладиган, ортиқча чиқимга йўл қўймайдиган бўлиб қолди.

Шу билан бирга деҳқоннинг ерга бўлган муносабати тубдан ўзгарди. Жами майдон ўз эгаларига далолатнома асосида узоқ муддатга ижарага берилгач, ундан самарали фойдаланиш учун барча шарт-шароитлар яратилди, заминнинг соҳибсиз ва қаровсиз қолишлиги барҳам топди. Ҳозир деҳқон ер-ўзимники, деб билмоқда. Кўпчилик илғор хўжаликларда эса унга авлодлар эгалиги кучаймоқда. Ернинг структураси ва унумдорлигини яхшилаш, фойдаланилмай ётган майдонларни оборотга киритиш ишлари билан муттасил шуғулланиш таомилга айланмоқда.

Ернинг деҳқонга узоқ муддатга ижарага, мулкнинг эса жамоа аъзоларига бепул берилиши туфайли амалда деҳқоннинг эркинлиги пайдо бўлди. Шу боис айни паллада маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш имкониятлари ахтарилмоқда. Бу ҳол ўз навбатида жамоа даромадини ошириб, ишлаб чиқарувчининг бойишини таъминламоқда.

Хўш, давлатга дахлдор бўлмаган уюшмалар, жамоалар ва ширкатлар ташкил этилган экан, уларнинг ўзаро муносабатларида қандай хўжалик ички механизми ишлаши керак? Бу — кун тартибидаги энг муҳим масаладир.

Уюшма таркибидаги ҳар бир ишлаб чиқариш ширкати, юқорида таъкидлаганидек, ўз фаолиятини мустақил юритаяпти. Бошқача айтганда, уларнинг иши ўзаро ва уюшманинг ўзи билан тузилган қатъий шартнома асосида ташкил этилган. Амалга оширилаётган барча хўжалик муомалалари чек ёрдамида ҳисоб-китоб қилинаётир.

Ишлаб чиқариш ширкатлари эса уларга хизмат қиладиган ва ашёлар билан таъминлайдиган бўлинмалар (таъмирлаш устахонаси, транспорт ва ер текислаш хизмати, ёнилғи-мойлаш материаллари омбори ва бошқалар) билан худди шу тарзда муносабат ўрнатишган. Бу ширкатларнинг ҳар бири ўз харажати ва даромадини алоҳида ҳисобламоқда. Уларнинг иш фаолияти ва молиявий натижалари ҳам мустақил ҳисоб-китоб қилинмоқда.

Хизмат кўрсатувчи, таъминловчи ва ишлаб чиқариш ширкатларидаги маъмурий ходимларнинг меҳнати ана шу бўлинмалар фаолиятига боғлиқ. Яъни ушбу ширкатлар уларнинг хизматларига яраша ажратмалар ажратмоқдалар.

Янги усулда меҳнатнинг ташкил этилиши ширкатларнинг бошқарувида ҳам маълум ўзгариш бўлишига олиб келди. Хусусан, бугунги кунга қадар мулкчиликнинг нодавлат шаклига ўтган хўжаликлардаги бошқарув аппарати ходимлари 12.500 кишига қисқартирилди. Бу ҳол ҳар ойда 312,5 миллион сўмлик иш ҳақини иқтисод қилиш билан бирга кераксиз штатлар (бригадир, звено, участка бошлиғи ва агрономи)нинг умуман тугатилишига, уларнинг ҳисобига ишлаб чиқаришда қатнашувчиларининг сони кўпайишига сабаб бўлди. Бошқача айтганда, хўжаликларнинг юқори органида фақат 3 киши: раис, унинг ўринбосари ва ҳисобчи қолди, холос. Уларнинг асосий вазифаси жамоанинг моддий таъминоти билан шуғулланиш, иш юритишга шароит яратиб бериш, етиштирилган маҳсулотни ўз вақтида сотиш учун харидор топиш, маҳсулотларни қайта ишлашни йўлга қўйиш, ходимларнинг ижтимоий ҳимояланишига амалий ёрдам қилишдан иборат. Ана шу хизматлари учун улар ижарачилар ва жамоа аъзолари ажратган маблағ ҳисобидан маош оладилар.

Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотнинг амалга оширилиши ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. Масалан, Андижон вилоятида суғориладиган ҳар гектар майдондан 36, Наманганда 34 центнердан ҳосил етиштирилди. Шахсий томорқаларда эса ушбу рақам 70—80 центнерни ташкил этмоқда. Шофиркон туманидаги «Шофиркон» жамоа хўжалиги ижарачиси Тешабой Хўжаев 0,20 гектар ердан 1400 килограмм, яъни гектар ҳисобига 70 килограмм буғдой хирмони уйди.

Ислоҳотдан кўзланган мақсад битта: барча хўжаликлар фойда берсин, ўзини ҳам, давлатни ҳам боқсин. Давлат ёрдамига кўз тикиш, кредит ҳисобига нафас олиш кайфиятидан воз кечилиши зарур. Баҳо эркин бўлдими, энди хўжаликларда маҳсулотларни сотиш масаласи билан алоҳида бўлинма шуғулланиши лозим. Яъни ҳар бир жамоада ўзининг савдо хизмати фаолият кўрсатсин.

Буларнинг ҳаммаси юртбошимизнинг бозор муносабатлари шароитида республика аҳолисини ўзимизнинг маҳсулот билан тўлиқ таъминлаш ва шу асосда Ўзбекистоннинг иқтисодий мустақиллигига тўла эришиш — қишлоқ хўжалигидаги ислоҳот билан боғлиқ эканлиги ҳақидаги кўрсатмаларининг исботи бўла олади.

II. МАЪМУРИЙ-БУЙРУҚБОЗЛИК ЎРНИГА ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ ТАМОЙИЛИ

Президент Ислом Каримов Вазирлар Маҳкамасидаги йиғилишда «иқтисодиётни бошқариш усулининг ўзгараётгани, маъмурий-буйруқбозлик ўрнини ўзини ўзи бошқариш тамойили эгаллаётганлиги»ни алоҳида таъкидлаб ўтдилар. Вазирлигимиз ва унинг жойлардаги органлари бундан кейин ана шу йўл-йўриқлар асосида бошқарув аппаратининг иш мазмуни ва моҳиятида чуқур ўзгаришлар қилиши керак. Айни чоғда уларнинг таркибида ҳам сифат ўзгаришларини амалга оширишни ҳаётнинг ўзи кун тартибига қўймоқда.

Эндиликда мутахассисларимиз илмий-текшириш институтларининг олимлари билан биргаликда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва такомиллаштиришга хизмат қиладиган барча шароитларни яратиш ишлари билан шуғулланишлари зарур. Булар қуйидагилардан иборат:

— илғор технологиялар, яъни томчилатиб суғориш, Голландия технологияси асосида экинларни экиш, донни табақалаштириб ўриш, ўғитни пуштага қадаш, биологик усул ёрдамида уруғнинг унувчанлигини ошириш, барча турдаги экинлар (пахта, дон, картошка, сабзавот, мева, узум)нинг юқори ҳосил берадиган ва касалликка чидамли янги навларини яратиш;

— селекция йўли билан ўзимизнинг иқлимимизга, шароитимизга мос зотли молларни яратиш, зарур бўлса яқин йилларда хориждан келтириладиган сут ва гўшт [illegible] бига ж[illegible] жалик[illegible] дари[illegible]риш;

— ер унумдорлиги ва тизимини яхшилаш, бунинг учун унинг таркибидаги минерал эритмаларни аниқлаб, шўрдан тозалаш, гумус миқдорини ошириш, деҳқонга қандай экинларни қачон экиш, қай тарзда ишлов бериш ва муайян дастур асосида қанча ҳосил олишга оид илмий-амалий асосланган маслаҳатларни шартномага биноан бериш;

— алмашлаб экишнинг «пахта-беда-ғалла» схемаси билан биргаликда унинг деҳқончилигимизга, шунингдек, фермерларга, хусусийлаштирилган жамоа фермаларига ижарага берилган ерларга мос янги схемаларини яратиш.

Бунда асосий эътибор дон, мош, нўхат, жавдар, ловия ва бошқа шунга ўхшаш экинларни ўстиришга қаратилмоғи керак. Шундай қилинганда, мутахассисларимиз ҳақиқий маҳсулот яратувчилар ичига кириб борадилар, пировардида эса назария ва амалиёт ўзаро бирлашиб, илмий кашфиётлар ўзининг ижобий самарасини беради.

Қишлоқ хўжалигида бошқарув услубининг ўзгариши, мулкчиликнинг янги шакллари пайдо бўлиши ўз навбатида уларга кўрсатилган барча хизмат турларида ҳамда маҳсулот харид қиладиган ташкилотларда ислоҳотни рўёбга чиқаришни тақозо қилаётир.

Шуни унутмаслик керакки, қишлоқ хўжалигига хизмат кўрсатувчилар ва маҳсулотларини харид қилувчиларнинг ўзаро иқтисодий муносабатлари мавжуд қонунларни ҳурмат қилган ҳолда тенг ҳуқуқлилик ва қатъий шартнома асосида амалга оширилиши керак. Агар томонлар шартнома шартларини бажармасалар, жуда катта миқдорда жарима тўлаши (ғоят қисқа муддатда) кўзда тутилиши зарур. Шундагина деҳқоннинг орзуси рўёбга чиқади, хизмат кўрсатувчиларнинг эса масъулияти ошади.

Деҳқонга техник хизмат кўрсатиш ва уни эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш асосий масалалардандир. Бусиз қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш, тайёрлаш, қайта ишлаш ва жўнатиш ишларини ўз вақтида ҳал этишнинг имкони йўқ. Шундай экан, таъминот идоралари вилоятлару туманларга, хўжаликлару фермерларга, ширкатлару ижарачиларга энди эҳтиёт қисмлар, техника воситалари ва бошқа ускуналарни қатъий шартнома асосида етказиб берсалар, ҳамма жойда деҳқоннинг иши унумли бўлади.

Тажрибадан маълумки, экинни экишдан токи ҳосилни йиғиб-териб олгунга қадар деҳқон техника хизматига эҳтиёж сезади. Агар биронта эҳтиёт қисм йўқлиги боис ерга ўз вақтида уруғ қадалмаса, у тўла-тўкис унмайди. Худди шу каби ғўза белгиланган муддатда культивация қилинмаса, қайта суғориб яна юмшатиш талаб этилади. Буларнинг ҳаммаси эса, албатта, қўшимча харажатларга, энг ёмони — ҳосилнинг пасайишига олиб келади.

Қишлоқ хўжалигига хизмат кўрсатувчи техник қувват тармоқлари, газ, сув ва ёнилғи-мойлаш таъминоти идоралари ҳам **қатъий шартнома асосида ишлашлари керак.** Боиси — фақатгина сут соғиш палласида икки соат электр қуввати бўлмаса, бир хўжаликнинг ўзида 500 литр маҳсулот бузилиши мумкин.

Ҳозир кимёвий хизмат кўрсатиш ташкилотлари хўжаликларга асосан минерал ўғит ва заҳарли дориларни етказиб бериш билан чегараланмоқдалар. Уларнинг фаолиятида ҳам чуқур ўзгаришлар бўлиши керак. Бошқача айтганда, кимёчилар қатъий шартнома асосида ҳар бир хўжалик таркибидаги ширкат жамоалари экин майдонларининг аҳволини таҳлил қилишлари, тупроқдаги гумус миқдори, фосфор ва азот моддаларининг ҳажмини аниқлашлари, шулар негизида қанча қўшимча минерал ўғит кетиши ҳамда қанча ҳосил олиш дастурини белгилаб беришлари лозим. Қишлоқ хўжалиги экинлари зараркунандаларига қарши курашувчи бўлинмалар эса йил бошидаёқ ижарачилар, ширкатлар билан шартнома тузиб, мавсум охиригача ҳосилнинг тақдирига жавоб беришлари шарт. Яъни улар ҳашаротларни урчитмасликни бўйнига олиб, аниқ маълумотлар асосида иш юритишлари мақсадга мувофиқ.

Бозор шароитида деҳқон етиштирган маҳсулотни қабул қилиб олувчи ташкилотлар бошқарувида ҳам ислоҳот амалга оширилиши зарур. Тайёрлов корхоналари бундан кейин дала ва боғ неъматларини шартномавий нархларда ёки нақд пулга жойида сотиб олишни ташкил этишлари керак. Чунки деҳқоннинг вазифаси фақат мўл ҳосил етиштириш, унинг сифатини яхшилашдан иборат бўлмоғи лозим. Шундагина у янада кўпроқ маҳсулот тайёрлашдан манфаатдор бўлади.

Қишлоқда фермер (деҳқон) хўжаликларининг ташкил этилиши, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг томорқа ерлари кўпайиши, чорва фермаларининг жамоаларга хусусий мулк қилиб берилиши бу соҳаларда ҳам қўшимча тадбирларни амалга оширишни талаб қилмоқда. Далилларга мурожаат этайлик. Ҳозирги кунда 13000 дан ошиқроқ фермер хўжалиги мавжуд. Шу йилнинг биринчи ярим йиллиги ўзида 980 та бўлинма тузилиб, уларнинг ихтиёрига жами 116 минг гектар ер берилди. Бугунги кунгача улар давлатга 2030 тонна гўшт, 10989 тонна сут сотдилар. Ўтган даврда Бухоро вилояти бўйича бир бош сигирдан 1207 литр сут соғиб олинган бўлса, фермер хўжаликларида бу кўрсаткич 1719 литрни ташкил этди. Ёки бошқа бир мисол. Шофиркон туманидаги «Шофиркон» жамоа хўжалигига қарашли Лабируд қишлоғининг ўқитувчиси О. Саидов 0,16 гектар томорқасининг 0,8 гектарига помидор ва 0,7 гектарига бодринг экკан эди. 10 июлгача 5 тонна помидор йиғиштириб олиб, 800 минг сўмга сотган, 3 тонна бодрингдан эса 400 минг сўм тушган. Натижада оила жами 1,2 миллион сўм даромад олган.

Кўриниб турибдики, шахсий томорқа эгаларининг фаолияти истеъмол бозорини бойитишда муҳим ўрин тутади. Демак, келгусида уларга амалий ёрдам кўрсатадиган барча хизматларни кенгайтириш бу соҳадаги ислоҳотнинг туб мақсадидир. Бироқ махсус устахоналарнинг камлиги, эҳтиёт қисмлар, уруғлик ва қурилиш материаллари билан савдо қиладиган дўконларнинг очилмагани—буларнинг ҳаммаси янгиликни амалга оширишга тўғаноқ бўлмоқда.

Банк орқали бўладиган пул муомаласи хизматида ҳам жуда катта ислоҳот рўёбга чиқарилиши керак. Ҳозирги пайтда асосан деҳқончилик-саноат банкининг бўлимлари қишлоқ хўжалигига хизмат қилмоқда. «Тадбиркор» банки эса эндигина иш бошлади. Шу билан бирга банкларнинг хизматида сансалорликлар, ортиқча ёзув-чизувлар, қийинчиликлар мавжуд. Уларнинг таъсисчилари корхоналар бўлгач, деҳқонларга қайишишлари, кундалик муомалаларни тезлаштириш йўлларини қидириб топишлари керак.

III. ҚИШЛОҚ САНОАТИНИНГ ИСТИҚБОЛИ

Бугунги кунда вазирликнинг ширкат, жамоа, фермер, уюшма ва давлат хўжаликлари таркибида кўплаб кичик ва катта саноат корхоналари фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг сонини кўпайтириш бозор талабига мос бўлиб, энг муҳими — қишлоқ хўжалигида хом ашё ўрнига тайёр маҳсулот сотишга эришилмоқда, қўшимча иш ўринлари ташкил этилмоқда. Уларда ҳозир қишлоқ аҳолисининг 69 минг нафардан ошиқроғи хизмат қилаётир.

1993 йилнинг 6 ойи мобайнида мазкур корхоналарда 710 миллион сўмлик тайёр маҳсулот ишлаб чиқарилди. Шуниси қувончлики, шу муддатда хўжаликларимизда қарийб 700 та қайта ишлаш корхонаси қурилиб ишга туширилди. Айни кунларда 192 та консерва цехи, 147 та мойжувоз ва 150 та тегирмон ва бошқа шохобчалар элга хизмат қилаётир.

Бундан кейинги асосий йўл — қишлоқда бундай саноат корхоналари фаолиятини кенгайтириш, хом ашёни қайта ишлаб тайёр маҳсулот ҳолида сотиш тизимини ривожлантиришдир. Бунинг моҳияти шуки, ҳар бир уюшма, жамоа, ширкат, давлат хўжалиги ҳар бир қишлоқда қайта ишлаш корхоналари қурилишига эришиш, уларни тезроқ ишга тушириш, хом ашёдан тайёр маҳсулот сотишга ўтиш, йил давомида шаҳар ва қишлоқ аҳолисини дала ва боғ неъматлари билан узлуксиз таъминлаш мақсадида уларни сақлаш ва сотиш шохобчаларини барпо этиш ишига асосий эътиборни қаратмоғи зарур. Чунки саноат ва савдо тузилмалари кўпайиб, қишлоқ аҳолисидан ишчи ажралиб чиқиши бир маромга тушсагина, хом ашё ўрнига тайёр маҳсулот сотишга эришилсагина одамларнинг турмуш тарзида ижобий томонга силжиш бўлади, уларнинг даромади кўпаяди, қишлоқ шаҳар қиёфасини олади.

Шу эзгу мақсадда вазирлик тизимида хорижий мамлакатлар билан чуқур иқтисодий алоқаларни йўлга қўйиш борасида ҳам бирмунча ишлар амалга оширилмоқда. Бу юмуш билан Ташқи иқтисодий алоқалар бошқармаси шуғулланяпти. Айни кунларда қўшма корхоналаримиз сони 45 тага етди, шундан 28 таси қурилмоқда.

1991 йилда Бухоро қоракўл заводи ва Грециянинг «Омега-Фупс» фирмаси ҳамкорлигида «Бухоро-Омега» қўшма корхонаси очилган эди. Унинг устав фонди 704 минг доллар бўлиб, асосан қоракўл териларини қайта ишлаш ва тайёр мўйнали маҳсулотларни чиқаришга мўлжалланган. Дастлабки йилиёқ корхонада 10,5 миллион сўмлик 1120 та мўйнали устки кийим тайёрланган бўлса, 1992 йилда бу кўрсаткич 92 миллион сўмни ташкил этди. Бу маҳсулотларнинг бир қисми Нью-Йоркдаги ярмаркада сотилгач, хазинага 37 минг доллар тушди. Ҳозир корхонада 120 киши меҳнат қилмоқда. Улар келгусида 100 мингта қоракўл терисини қайта ишлаб, устки тайёр кийимлар ишлаб чиқаришни мўлжалламоқдалар.

Бундан икки йил муқаддам «Оби ҳаёт» республика лойиҳалаш ва қурилиш бирлашмаси Чехославакиянинг «Сигма Нове Замки» фирмаси иштирокида «Фарҳод» қўшма корхонаси барпо этган эди. У илғор технологиялар асосида артезиан насослари ишлаб чиқаради. Корхонанинг устав фонди 6 миллион 200 минг сўм бўлиб, бу маблағ томонлар ўртасида тенг тақсимланган. Хусусан, «Оби ҳаёт» бирлашмаси қурилиш ишларини бажаради, чехословакияликлар эса янги технологиялар, асбоб-ускуналар ва зарур деталларни етказиб берадилар. Ҳозиргача хориждан 5,5 миллион Америка долларилик 2500 та насос ва ускуналар келтирилди.

Сирдарё вилоятининг Оқолтин тумани хўжаликлари ва Италия фирмаси ҳамкорлигида тузилган «Тошкент-Коттон» қўшма корхонасида эркаклар ва болалар шими тикилаяпти. Бу ерда йилига 183 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилаётир.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шуни эътироф этиш зарурки, кичик қайта ишлаш корхоналари ва қўшма корхоналарни жадал суръатлар билан қуриш ва ишга тушириш, муҳими — иқтисодий ислоҳотни собитқадамлик билан давом эттириш, қишлоқ аҳолисининг унга бўлган ишончини сўндирмасдан, уларнинг онгига ислоҳотнинг туб мақсадини сингдириш, пировардида мустақил республика дастурхонини тўкин-сочин қилиш вазирлигимиз олдидаги энг муҳим вазифадир. Биз ана шу эзгу мақсад йўлида иш юритаяпмиз.

МЕҲР КУНДА КЕРАК

Зарафшон республикамизнинг энг навқирон шаҳарларидан бири ҳисобланади.

Шаҳар ҳокимлиги бозор иқтисодиёти шиддат билан кириб келаётган бир пайтда энг аввало, қариялар, ногиронлар, кам таъминланган оилаларни ўз ҳимоясига олишга қарор қилди. Шу мақсадда ҳокимлик қошида «Умид» деб номланган меҳр-шафқат ва хайрия жамғармаси тузилди. Ҳокимликнинг бу ташаббусига Марказий кон бошқармаси, Зарафшон қурилиш бошқармаси, «Агама» қўшма корхонаси ва шаҳардаги бир қатор ташкилот ва корхоналарнинг жамоалари бош қўшдилар.

Икки йил ичида жамғарма ҳар бир зарафшонликнинг қалбида меҳр-шафқат уйғота олди. Шу ўринда айрим амалий ишларга тўхталиб ўтиш жоиздир. Ўтган йилнинг ўзида 13 та ногиронлар коляскасини сотиб олиб, ногиронларга бепул тарқатдик. 1992 йил октябрь ойида ўтказилган қариялар кунида шаҳарда истиқомат қилаётган ёши улуғ карияларнинг ҳар бирига 28 минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилди.

«Умид»нинг асосий мақсади етим болалар ва кўп болали оилалар ташвиши билан яшашдир. Улар учун вақти-вақти билан Марказий Осиё ва Жанубий Қозоғистон шаҳарлари бўйлаб саёҳатлар уюштирилмоқда. Уларнинг Москва, Уфа ва Тошкент шаҳарларида даволанишлари учун жамғармамиз ҳисобидан 235 минг сўм ажратилди. Худди шу каби мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Муқаддас китобларда «Ўнг қўлинг қилган яхшиликни чап қўлинг билмасин» деган улуғ ҳикмат бор.

Роза АЯПОВА,
Зарафшон шаҳар «Умид» меҳр-шафқат ва хайрия жамғармаси раиси.

Оқ олтин - 93

ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1993 ЙИЛ 4 ОКТЯБРГА ҚАДАР БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Вилоятлар	Режадагига нисбатан фоиз ҳисобида: Жами — Бир кунда	Жами — Мавсум бошидан	Жумладан машина терими — Бир кунда	Жумладан машина терими — Мавсум бошидан
Қорақалпоғистон Республикаси	3.13	39.36	2.72	20.57
Андижон	2.73	25.36	0.75	1.59
Бухоро	3.37	49.46	1.35	8.71
Жиззах	1.02	4.42	0.70	2.44
Қашқадарё	3.44	30.43	3.28	17.28
Навоий	3.02	21.66	1.32	3.93
Наманган	2.01	14.38	0.41	1.69
Самарқанд	1.90	10.41	0.48	1.05
Сурхондарё	2.84	52.63	2.35	25.25
Сирдарё	0.54	2.72	0.04	0.08
Тошкент	1.06	7.45	0.34	0.52
Фарғона	2.38	29.70	0.43	2.58
Хоразм	2.97	59.15	0.55	2.67
Ўзбекистон Республикаси бўйича	**2.36**	**27.69**	**1.19**	**7.37**
1992 йилнинг шу кунида	1.46	14.35	0.69	3.52
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Андижон	0.00	0.00	0.00	0.00
Бухоро	0.00	0.00	0.00	0.00
Қашқадарё	1.05	5.66	0.00	0.00
Навоий	0.00	0.00	0.00	0.00
Наманган	0.25	4.73	0.00	0.00
Сурхондарё	3.01	38.44	0.00	0.00
Ўзбекистон Республикаси бўйича	**2.53**	**30.61**	**0.00**	**0.00**
1992 йилнинг шу кунида	1.06	12.23	0.00	0.00

Жаҳон 24 соат ичида

ОЗАРБАЙЖОН НЕФТИ ТУРКИЯДАН ТАШИЛАДИ

Озарбайжоннинг Туркиядаги элчиси Маҳмад Али Наврўз ўғли Озарбайжон ва Марказий Осиё ҳудудида қазиб олинган нефть маҳсулотларини Туркия орқали Оқ денгиз бўйига келтириш ниҳоятда истиқболли эканлиги хусусида сўзлади. Бу лойиҳа кечи билан 1997 йилда амалга оширилиши керак. Нефть соҳасидаги ўзаро ҳамкорликка бағишланган махсус семинарда сўзга чиққан Туркия энергия ва табиий манбалар вазири Вайсал Отасўй Боку-Жайҳон нефть қувурини барпо этиш энг долзарб масала эканини айтди. У Марказий Осиё ва Кавказдаги жумҳуриятларнинг нефть ва табиий газ маҳсулотларини дунё бозорига етказишда Туркия ўзига хос кўприк вазифасини ўташини таъкидлади.

МУТАХАССИСЛАРГА ДИПЛОМЛАР ТОПШИРИЛДИ

Анқарада турк тилини ўрганиш бир йиллик курсининг битирувчиларига дипломлар топширилди. Кўпгина қардош туркий жумҳуриятларнинг вакиллари бўлган битирувчиларни Туркия Президенти С. Демирэл табриклади. У ўз нутқида узоқ йиллардан сўнг яна вужудга келаётган турк халқларининг бирлиги ҳеч кимга таҳдид солмаслигини айтди. «Бундай ўхшаш фазилатлари бўлган, шеъри, алласи, қўшиқ ва эртаклари, тили, дини, дили бир хил инсонлар биродар бўлмай, ким биродар бўлсин?», деди Демирэл. Шунингдек, у Туркия бошқа мамлакатларининг ички ишларига аралашиш ниятида эмаслигини, мақсади қардошлик ришталарини янада мустаҳкамлаш эканини таъкидлади.

Маросим якунида курсни битирувчилар ўз миллий куй ва қўшиқларидан ижро этдилар.

ҲАМКОРЛИКНИНГ БИР ЙИЛИ

Туркия Ташқи ишлар вазирлиги ҳузурида фаолият юритаётган турк ҳамкорлиги ва тараққиёт агентлиги (ТИКА) ташкил этилганига бир йил бўлди. Шу муносабат билан ўтказилган йиғинда унинг раиси, мухтор элчи Умут Ариқ Туркиянинг қардош туркий республикалар билан тобора кенгайиб бораётган иқтисодий, маданий ва бошқа соҳалардаги алоқалари хусусида гапирди. Унинг айтишича, Туркия қардош мамлакатларга ёрдам тариқасида 6,5 миллиард доллар маблағ ажаратиб, Германия, Франция, Англия каби мамлакатлардан ҳам ўзиб кетган. ТИКА ўтган бир йил мобайнида бевосита ҳамда ўзга мамлакатлар ва халқаро ташкилотлар иштирокида Марказий Осиё республикалари билан жуда кенг ҳамкорлик алоқалари ўрнатди.

Биз ва жаҳон

БМТ: ЎЗБЕКИСТОН УНДАН ҚАНДАЙ ЎРИН ЭГАЛЛАМОҚДА

Маълумки, яқинда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48-сессияси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов иштирок этди ва нутқ сўзлади.

Шу муносабат билан мухбиримиз Исмат ХУДОЁРОВ тарих фанлари доктори, профессор Анвар ҚОСИМОВдан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти фаолияти ҳамда унинг халқаро миқёсдаги обрў-эътибори ҳақида гапириб беришни илтимос қилди.

— БМТ фаолиятида жаҳон тараққиёти муаммоларини ҳал этиш учун янгидан-янги имкониятлар вужудга келди. Ушбу ташкилотга кейинги пайтларда кўпроқ мурожаат қилинаётганлиги ҳам бежиз эмас. Зеро, БМТ айниқса, «совуқ уруш» йилларида бир мунча назардан қолиб, майда-чуйда ишлар доирасида чекланиб қолган эди. Бугун эса у халқаро фаолиятнинг марказида туриб, йиллар давомида йиғилиб қолган муаммоларни, шунингдек, бугун ва эртага туғилиши мумкин бўлган масалаларни инсонпарварлик йўли билан ҳал этишга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда.

Жаҳон тараққиётида янги давр бошланиши билан БМТ янгича обрў эътиборга эга бўлди. Унинг тинчлик ва тараққиётни таъминлашда барча тўсиқларни бартараф этиш ҳамда ўз зиммасига янгидан-янги масъулиятли вазифа ва мажбуриятларни олишига ишонч уйғонди. Айни кунларда жаҳоншумул миқёсдаги мушкулотларни БМТ воситасида ҳал этишнинг ўзига хос имкониятлари пайдо бўлди.

Тинчликни сақлаш — БМТ фаолиятининг бош мезони. Илло, ушбу ташкилотга тегишли кучлар тинчлик ва хавфсизликни сақлаш борасида жаҳоннинг зиддият ҳамда ихтилофлар юз берган нуқталарида иш олиб бораётгани ҳам фикримизнинг далилидир. БМТнинг «яшил каскалари» жаҳоннинг тахминан 65 мамлакати фуқароларидан тузилган бўлиб, БМТга аъзо мамлакатларни 35 фоиздан кўпроғини ташкил этади.

Тинчликни авайлаб-асраш, сақлаш — БМТ кашфиёти. «Совуқ уруш» йилларида ушбу фаолият доираси чекланган эди. Бу ҳол эса тинчликни сақлаб туришнинг ўзигина зиддиятни узил-кесил ҳал этиш воситаси бўлолмаслигини кўрсатади. Буига фақат сиёсий музокаралар орқалигина эришиш мумкин.

«Совуқ уруш» йилларида тинчликни сақлашнинг асосий тамойиллари шаклланди. Улар томонлар ризолиги, Бош котиб бошқарадиган қўшинларни («яшил каскалар») аъзо бўлган мамлакатлар томонидан тақдим этилиши, ҳарбий кучни энг кам миқдорда ишлатиш, ҳамда жамоавий тарзда маблағ билан таъминлашдан иборат. Тинчликни сақлаш асосларидан бирини томонлар ҳамкорлиги ҳамда Хавфсизлик Кенгаши билан биргаликда олиб бориладиган фаолият ташкил этади.

«Совуқ уруш» даврининг тугаши БМТ хизматига бўлган эҳтиёжни кескин ошириб юборди. Унинг айниқса тинчликни сақлаш борасидаги хизматлари каттадир. 1992 йилнинг биринчи ярмида БМТ миршаблари ва ҳарбий қўшинлари сони 4 марта ошди. 1993 йил охирига бориб 50 мингдан ортиқ кишини ташкил этади.

БМТнинг баъзи бир янги тадбирлари анъанавий тарзда ҳарбий характерга эга ва улар асосан давлатлар ўртасидаги бошқарилмай турган ихтилофлар устидан назорат ўрнатишга қаратилган. Мисол тариқасида, БМТ ҳарбий кузатувчиларининг 1977—1991 йилларда Эрон билан Ироқ ўртасидаги ҳарбий ҳаракатлар тўхтатилишини назорат қилиб турганлигини эслаб ўтиш мумкин. Бироқ янги тадбирларнинг аксари музокаралар воситасида эришилган шартномаларга амал қилинишини таъминлаш мақсадида вужудга келди. Бундай мамлакатларга мисол тариқасида Намибия, Ангола, Комбоджа, Салвадор ва Мозамбикни келтириш мумкин.

«Совуқ уруш» сиёсати инқирозининг яна бир қиррасини алоҳида қайд этиб ўтиш керак. Сиёсий жуғрофий харитадаги антогонистик зиддиятлар барҳам топа боргани сари, янги ташкил топган мустақил давлатлар, баъзан эса улар орасида ҳам кескин ихтилофлар вужудга кела бошлади. Масалан, ҳозирги кунда БМТ собиқ Югославияда тинчликни сақлаб туриш борасида катта ишларни амалга оширмоқда.

90-йилларда тинчликни сақлаб туриш борасидаги саъй-ҳаракатларда яна бир янги вазифа пайдо бўлди: у ихтилоф юз берган ҳудудда истиқомат қилувчи тинч фуқароларга инсонпарварлик ёрдами етказиб берилишини таъминлаш ҳамда юкларни қўриқлашдан иборатдир. Ҳозирги кунда бундай ишлар фуқаролар ўртасидаги кескин зиддиятлар туфайли давлат бошқаруви томоман издан чиққан Босния ва Герцоговина ҳамда Сомалида олиб борилмоқда.

Ушбу вазифанинг адо этилиши, айникса БМТ ҳарбийлари ўқ отиш ҳуқуқига эга бўлган бир шароитда ўзига хос синов бўлади. Мавжуд қоидалар эса қуролланган шахслар ҳалақит берган тақдирда БМТ ҳарбийларига ўт очиш ваколатини беради. Агар БМТ қўшинларига қаршилик кучаяверар экан, бундай ваколат кўп вақтга чўзилиши мумкин.

БМТ фаолияти доираси кескин кенгайганлиги жараёнидаги сабоқлардан бири жойларда узоқ муддатли аниқ ва самарали тадбирлар олиб борилаётганлигидир. Бу ўринда уч йўналишда иш олиб бориш керак: молия, кадрлар ва ускуналар таъминлови.

Бу ташкилотга аъзо мамлакатлар молиявий мажбуриятлари тинчликни сақлаш фаолиятига йўналтирилсада, баъзи бир давлатлар белгиланган маблағни ўз вақтида ўтказишмаяпти. Бундай салбий ҳолатлар табиийки, шусиз ҳам мураккаб бўлган вазифани амалга оширишни баттар мушкуллаштиради. Бу эса бутун тинчликни сақлаш жараёнини, хусусан муддатларни издан чиқариб юбориши мумкин. Демак, БМТга ўз вақтида маблағларини ўтказмаётган аъзо давлатлар шундай нуфузли ташкилотнинг хайрли фаолиятига қисман бўлса-да, путур етказиши мумкин. Айниқса бу тинчликни сақлаш ва таъминлаш ишларига маблағлар кескин кўп талаб этилаётган ҳозирги шароитда яққол кўзга ташланиб қолмоқда. Масалан: 1992 йилнинг биринчи ярмида тинчликни сақлаш учун кетаётган маблағлар тўрт маротаба ошди. Бу миқдор яна ошиши кўзда тутилмоқда.

Инсоният ижтимоий, иқтисодий шароитларининг ёмонлашуви сиёсий ҳамда ҳарбий ихтилофларга олиб келишининг гувоҳи бўлмоқда. Албатта БМТнинг тинчликни сақлаш борасидаги тадбирлари унинг тараққиётини таъминлаш борасидаги фаолиятига соя солмаслиги керак. Шу нарса муҳимки, тинчликни сақлаш ва тараққиёт ўзаро уйғунликда — бир-бирини тўлдирган ҳолда олиб борилиши зарур.

БМТ тинчликни сақлаб қолиш борасида кўп ишлар қилганини эътироф этган ҳолда тараққиётни таъминлаш масаласида эса бир мунча оқсашларга йўл қўйганини ҳам қайд этиш зарур. Сайёрамизда кўп одамлар оч яшашмоқда, замонавий тиббиёт ускуналари бор бўлгани ҳолда гўдаклар ва аёллар ҳалок бўлишмоқда. Шу билан бир қаторда ишчи кучлар етишмаётган жойлар кўп. Шимолнинг тараққий этган мамлакатлари билан жанубнинг тараққиёт йўлига қадам қўйган мамлакатлари ўртасидаги фарқ ҳам кам эмас.

Шарқий Европа ҳамда собиқ СССР мамлакатлари демократия ва бозор иқтисодига ўтиш жараёнида бир талай қийинчиликларга дучор бўлмоқдалар. Ҳатто Иқтисодий Ҳамкорлик ва Тараққиёт ташкилотига аъзо бўлган мамлакатлар ҳам ижтимоий ва иқтисодий мушкулотлардан тўла ҳимояланмаган. Йўқсиллик, ишсизлик ва ҳимояланмаслик қўрқуви дунёнинг ҳар қандай нуқтасида яшовчи кишиларда ҳам учраб туради. Ҳатто ривожланган бой мамлакатлар ҳам кейинги пайтларда фақат ўз ички ташвишлари билан ўралашиб қолмоқдалар. Бироқ бугунги кунда «кимнингдир проблемаси» деган тушунчанинг ўзи бўлиши мумкин эмас. Чунки коммуникация ва иқтисоднинг марказлашуви бизнинг ўзаро алоқаларимизни мутлақо янги босқичга олиб чиққан. Бош Ассамблеядан ўрин олган янги бир гуруҳ давлатлар (Озарбойжон, Арманистон, Босния, Герцоговина, Грузия, Қозоғистон, Қирғизистон, Молдова, Тожикистон, Ўзбекистон) халқаро муносабатларда янги босқичга ўтилганининг рамзи бўлиб турибди. Уларнинг БМТга аъзо бўлиши халқаро муносабатларда, халқлар ҳамкорлиги ва умумжаҳон ҳамдўстлигида давлат асосий субъект эканлиги ҳақидаги концепцияни тасдиқлайди. Бу нарса давлатлар ва ҳукуматлар бугунги жаҳон тараққиётида ўз мушкулотларини якка ҳолда еча олмасликларини ифодалаб турибди. Халқаро ҳамкорлик шак-шубҳасиз ва бебаҳодир. Бундай шароитларда БМТнинг аҳамияти тушунарли ва тан олинган. Зеро жаҳон тараққиёти ва ҳамкорлигининг шундай палласига етиб келдикки, барча улкан мушкулотларни фақат БМТ доирасидагина ҳал қилиш мумкин.

Ҳозир халқаро ташкилот фаолиятига кундан кунга сони ўсиб бораётган ассоциациялар ва турли муассасалар ўз ҳиссасини қўшмоқда. Авваллари улар бир гуруҳ давлатлар доирасида ёҳуд минтақада иш олиб борардилар. Айни пайтда эса улар фаолияти жаҳоннинг барча мамлакатларида кенг қулоч ёйган. БМТ қаноти остида мингдан ортиқ бадавлат ташкилотлар иш олиб бормоқда.

БМТнинг барча аъзолари жумладан мустақил Ўзбекистон ҳам, ушбу ташкилотнинг фаолиятида, хусусан иқтисод, экология, табиий ва меҳнат ресурсларидан фойдаланиш соҳаларида ўзларининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда. Республикамиз бу масалага алоҳида эътибор бермоқда ва БМТнинг тинчликсеварлик сиёсати ҳамда иқтисодий дастурини қўллаб-қувватламоқда.

Ўзбекистон Республикасининг халқаро миқёсда обрў-эътибори тобора ошиб бормоқда. Айниқса Марказий Осиёда тинчлик ва осойишталикни сақлашда Президентимиз Ислом Каримовнинг катта хизматлари борлигини алоҳида таъкидламоқ керак.

Тожикистондаги бийродаркушлик урушини тўхтатишда ҳамда унинг қўшни давлатлар сарҳадига ўтишининг олдини олишда юртбошимиз жуда катта жасорат кўрсатдилар: БМТ Бош котиби Бутрос Ғолий номига йўлланган мактублар самарасиз кетмади. Ана шу мактубдан сўнг БМТ ташкил этган нуфузли комиссия, Тожикистонда бўлиб, ҳақиқий аҳволни ўрганди, бўлаётган воқеаларга холис баҳо берди. Натижада ёнатрофга ёйилиши муқаррар бўлган хавфнинг олди ўз вақтида олинди.

Ўзбекистоннинг йўли ва мақсадлари аниқ. У ҳам бўлса энг аввало тинчлик ва барқарорликни сақлаш, тинчликсевар давлатлар билан ҳар томонлама алоқаларни йўлга қўйиш ҳамда тараққий этган мамлакатлар сафидан ўрин олишдан иборат. Бу эса Республикамизнинг БМТ билан алоқаларини янги босқичга кўтаради, халқаро обрў-эътиборини юксалтиради, БМТ тўридан муносиб жой олишига хизмат қилади.

* Президент Фармонлари қандай бажарилмоқда?

АБДУЖАББОРОВНИНГ ОППОҚ ОРЗУЛАРИ

ҒАЛЛАОРОЛ ТУМАНИДАГИ АМИР ТЕМУР НОМЛИ ШИРКАТ ХЎЖАЛИГИДА ҒАФФОР ТУРОНОВНИ ЭНГ ЗЎР ФЕРМЕР ДЕЙИШДИ.

Фермерлик ҳақида гап бошланган илк 1991 йилдаёқ бу абжир киши давлатдан эллик минг қарз кўтариб, бир талай мол сотиб олган, уни бир йилдаёқ узган, ҳозир нуқул ўз фойдасига маҳсулот сотаётган экан. Ўтган йили хўжалик бўшаб қолган паррандачилик фермасининг биносини Ғаффор фермерга сотишти. Бу ерни бориб кўрдик. Бир оз эски, аммо ҳар қалай каттагина бино-да! Бемалол юздан ортиқ молни боқаверса бўлади.

Фермер учун хўжалик 8 гектар ер ажратипти. Бу ферма, бу ер умумники, яъни хўжаликники эмас, балки аниқ-конкрет шахсники эканлигини шундан билса ҳам бўладики, 8 гектар майдон тўлиқ симтўр билан ўралган, ҳар бир қадамига нимадир экилган. Яъни бу ернинг эгаси бор. Яна, қарангки, 3 гектар ердаги буғдой 15 тонна ҳосил берипти!

Қайси бир давлат хўжалигининг ери шундай зўр ҳосил беради!?

Ғаффор акани уйидан ҳам, ишдан ҳам тополмадик. Фермада бир неча йигитни учратдик. Уларнинг улуғроғи Абдужаббор, Ғаффор аканинг катта ўғли экан.

— Абдужаббор 15 йил хўжаликда механизаторлик қилган,— деди ҳамроҳим, хўжалик раисининг фермерлар бўйича ўринбосари Абдуҳамид Норматов. — Техниканинг пири. Фермани тебратаётган ҳам шунинг ўзи.

Тушунтиришларича, Абдужабборлар олти ака-ука. Бахтиёр, Баҳодир, ўзи—учовлон эртаю-кеч фермада. Қолган учтаси ҳам бошқа ерда ишлайман, деб қараб ўтирмайди, ишдан бўшади, дегунча келиб шуларга қарашади. Уларнинг бири «КаМАЗ»ни ижарага олиб ҳайдар экан. Иложи бўлса, шахсий қилиб сотиб олишмоқчи. Бундай машина фермага жуда зарур. Хўжалик уларга Т-28 транспорт тракторини арзон баҳода сотган. Ҳозирча шу уларнинг жонига оро кириб турипти. Фермерлар хўжалик берган бинога қаноат қилмай, ёнидан яна битта сарой, ўзлари учун уй ҳам қуриб олишган. Хуллас, келажак сари пухта ўйланган қадамлар бирин-кетин босилмоқда. 15 тонна ғалла шу ерда асралмоқда. Унинг бир қисми янаги йил уруғлиги учун ажратилган. Қолгани фақат бартерга алмаштирилади. 6 тонна чори шу ердаги дон майдалагичдан ўтказилиб, емга айлантирилиб, молга берилади. Ҳа, бу дастгоҳ ҳам уларга парранда фермасидан мерос бўлиб қолган. Фақат бузуқ ётган экан. Техниканинг пири — Абдужаббор уни созлаб, ишга туширипти. 4 гектар бедадан олинган ҳосил ҳам оз эмас. Яна ярим гектар ер боғ қилинаяпти. Шу йили экилган ниҳолларнинг ҳаммаси бир текис кўкарипти.

Етти гектар ердаги буғдой ва беданинг хашаги фермадаги 70 та қорамолга, 30 қўйга, бир неча йилқига етадими?

— Йўқ, албатта. Хўжалик ёрдам беради. Фермерларнинг ғалласини, бедасини ўриб берганидан ташқари уларга яна 50 тонна сомон (1200 сўмдан), 20 тонна беда (1500 сўмдан), 13 тонна ем (1200 сўмдан) сотди.

— Бу текин-ку!

— Ҳа, биз ҳам қараб турганимиз йўқ,— деди Абдужаббор. — Давлатга 50 тонна сут, бир тонна гўшт, сотдик. Ёмонми? Биз шунча етиштирган нарсамиз учун хўжаликдан меҳнат ҳақи—маош талаб қилмаймиз. Бундан хурсанд бўлган хўжалик ўз навбатида бизга ёрдам бераяпти. Уларгаям яхши, бизгаям.

Мазкур фермер хўжалиги давлатга ҳар куни 100 литр сут топширади. Сигирларни ака-укаларнинг хотинлари соғишади: бегона одамга иш йўқ.

— Хўжалик ҳеч бўлмаса сутни олиб бориб топширишга ёрдамлашаётгандир?

— Э, йў-ўқ, айнан шу борада ёрдамнинг кераги йўқ,—дейди Абдужаббор.—Унда транспорт харажати ошиб кетади. Ўз уловимизда олиб бориб топширганимиз маъқул. Яна, сутни топшираётиб, унинг мойлилик даражаси учун ҳам ўзимиз талашиб туришимиз зарур. Бу ишда бегонани мутлақо аралаштириб бўлмайди.

— Нима, хўжалик сизларга бегонами? Ферма берса, ер берса, буғдой экиб-ўриб берса.

— Ҳа, энди майли-да...

Абдужабборнинг битта орзуси бор: агар ҳайдов трактори бўлса-ю, жами ерини 30 гектар қилиб беришса... Кейин хўжалик билан тенг-ма-тенг гаплашаверса бўлади. Ўримдан ташқари ёрдамга муҳтож жойи қолмайди. Қўшни Самарқанд вилояти Булунғур туманидаги Ингичка қишлоғига бориб кўриб келипти. «У ерда ерларни, тракторларни, ҳатто комбайнларни ҳам бўлиб олишибди» — дейди Абдужаббор қандайдир ички ҳавас билан. Ҳар бир фермер бор техникасини уйи олдида сақлаяпти. Қани битта мурватига тегиб кўринг-чи! Хўжаликники барибир умумники-да! Давлат хўжалигими, ширкат хўжалигими, аҳамияти йўқ.

Ғаффор фермернинг ишхонасида оз-кўпи билан ўн киши банд экан. Мен Голландияда шунча молни 3 киши эплаётганини айтдим.

— Унақа шароит бизда йўқ,— деди Абдужаббор.— Бизда ҳамма иш қўлда бажарилади. Суғоришдан тортиб, молларнинг тагини тозалашгача. Чунки хўжаликнинг ўзида артезиан суви йўқ. Аҳоли булоқлардан, ариқлардан сув ичади. Бир-икки йил қаттиқ меҳнат қилсак, пулимиз кўпайса, кейин балки ёнимиздаги тепаликдан артезиан қудуғи кавлаб олармиз. Ана ундан кейин гўнгни ҳам сув ювиб чиқади. Ўшанда фермага оқ кўйлакда кириб-чиқадиган бўламиз, балки...

Айтганингиз келсин, Абдужабборбой! Бизнинг голландлардан нимамиз кам. Президентимиз фермерларга йўл очинглар, деб фармонларни чиқариб қўйди. Сизлар, мана, келажакка, фермерликнинг йўли ойдинлигига ишонибсизки, яхши-яхши орзулар қиляпсиз. Демак, сизнинг, демак, хўжаликнинг, демак, Президентимизнинг саъй-ҳаракатлари бекиз кетмаяпти. Абдужабборбой, сизнинг ана шу ҳаракатларингизга ривож тилайман. Худо хоҳласа, артезиан ҳам, ҳайдов трактори ҳам, 30 гектар ер ҳам яқин йиллар, балки кунлар ичида сизнинг фермангиз ихтиёрида бўлади. Бу нарсаларни сиздайларга бермай кимгаям берар эдик. Ҳали фермангизга нафақат оқ кўйлакда, балким қора галстук ҳам тақиб кирадиган бўласиз.

Абулқосим МАМАРАСУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

* *Юртимиз фидойилари*

ЖАМОЛ «РАИС»

Жамол ака исмига ургутликлар «раис» сўзини қўшиб айтишга одатланишган. Ҳар дамгидек бугун ҳам у уйига кеч қайтди. Шаҳарни иккига бўлиб оқадиган сой ёқалаб ўрнатилган фавворaларни завқланиб тамоша қилганича, секин одимларкан, кўприк устига келганда бир пас дам олмоқчи бўлди. Темир чамбаракларга суяниб, шиддат билан оқаётган сувга нигоҳ ташлади. Сув бетида ўн тўрт кунлик ой лопиллаб турибди. У толиққанини сезса-да, ҳаммомни топширишга бағишланган йиғилиш таассуротлари ва унинг завқи уни яна тетиклаштирди. Ўтган йили кузда туман ҳокими Ўлмас Маҳмадмуродов билан бўлган суҳбатни эслади...

— Жамол ака, сизни савоб ишларнинг ташкилотчиси сифатида қадрлаймиз. Шу боис яна бир савоб ишга сафарбар этмоқчимиз. Шаҳримизда шарқ миллий меъморчилиги асосида жуда катта ҳаммом қурмоқчимиз. Шунақа қурайликки, кўрганларнинг оғзи очилиб қоладиган бўлсин. Унга шахсан ўзингиз бошчилик қиласиз. Авваллан айтиб қўяй, йўқ демайсиз..

Эски қурувчи эмасми. Жамол аканинг бироз толиққан кўзлари бирдан чарақлаб кетди. Кутилмаганда иккиланиброқ:

— Ўлмас Маҳмадмуродович, мен энди аввалги Жамол эмасман. Қарилик бироз...

— Ҳокимнинг сўзи муҳокама қилинмайди,— ҳоким жўрттага бироз жиддийлашгандай бўлди. — Ҳаммом қурилишини мустақиллигимизнинг икки йиллигигача битирасиз. Мен ёнингизда ёрдамчингиз бўламан.

У ҳокимнинг ҳузуридан хурсанд бўлиб қайтди. Шунақа, қурилиш деса ёшариб қолади, ғайратига ғайрат қўшилади. Ахир унга шунчалик катта иншоотнинг тақдири ишониб топширилмоқда. Бу ҳаётда ўз ўрни, таъсири, обрўси борлигини кўрсатади.

Эртасигаёқ ҳаммом қурилиши бошланиб кетди. Ишга туман кооператив қурилиш бирлашмасига қарашли 169-механизациялашган кўчма колонна жамоаси жалб қилинди. Икки уч кун ичида бу ерга шунчалик кўп тош-ғишт ташилдики, улар сунъий тоққа айланди. Жамол ака гузарма-гузар кезиб, талантли усталар қидириб топди.

Мана Жамол Шаропов анча кексайиб, ёши етмишдан ошиб қолганига қарамай, яна ўзини кўрсатди. Қарийб бир йил ичида тош ва ғиштдан, миллий меъморчилик усулида муҳташам ҳаммом қуриб битказилди. Унинг лойиҳасини ёш меъмор Ҳаким ҳожи чизди. Унга уста Улаш, уста Жалол, Жамол аканинг ўғли Қиёмжон, жияни Нўъмон чинакам гўзаллик бағишлашди. Ҳаммом ёнидан Жамол аканинг шахсий жамғармасидан олди шинам айвонли чойхона тикланди. Унинг устунлари, болорлари, эшик-деразаларига ислими усулида нақш солинди. Ҳаммом олдида пойтахтникидан қолишмайдиган фаввора бунёд этилди. Бугундан эътиборан замонавий бу янги ҳаммом ишга туширилди.

Айни вақтда янги ҳаммом Ургут шаҳридаги энг кўркам иншоотлар қаторидан ўрин олди. Унга оз эмас — 40 миллион сўм маблағ сарфланди. Янги ҳаммом эркаклар ва аёллар сартарошхоналарига, ресторан, буфет, дам олиш хонасига эга. Бундан ташқари қишин-ёзин мўътадил ишлайдиган чўмилиш ҳовузи бор.

Жамол аканинг ургутликларнинг кўпчилигига маълум бўлган яна бир ажойиб фазилати бор. У 1960 йилдан буён асалари боқади. Бир оила арини 450 оилага кўпайтирди. Фақат ўтган йилнинг ўзида олти тонна асал олишга эришди. Отахон асаларилар кетидан келаётган даромадни темир сандиқда сақламайди, моддий бойлик ортидан қувмайди. Бор маблағини қурилиш ва ободончилик йўлида сарфламоқда. Бу билан у ҳурмат топаяпти, обрў қозонаяпти.

— Нафақага чиқиш ётиб нон ейиш дегани эмас,— дейди Жамол Шаропов. — Ахир, олдимизда ёш авлод бор. Барча соҳада ўрнак бўлиш, керак бўлса, уларни тарбиялашдек улуғ вазифа турибди. Бунинг учун биз, қарияларнинг ўзи ватанпарвар бўлишимиз керак. Ватанпарварлик фақат қурол олиб чегарада туриш эмас, имкониятдан келиб чиқиб ишлаш, ўз хонадонингни, қишлоқ, шаҳрингни обод қилиш, мустақиллигимизни мустаҳкамлашга ҳисса қўшиш...

Файзи ҲАЙДАРОВ,
«Ургут садоси» газетасининг муҳаррири.

ГУРЛАН БОЗОРИНИНГ ИККИНЧИ ЁШЛИГИ

Гурлан — қадимий савдо йўллари чорраҳасида жойлашган кентларнинг бири. Бу ерда хоразмликлардан ташқари қорақалпоқлар ва туркманлар ҳам савдо-сотиқ ишлари билан машғул бўлишган.

Бироқ, кейинги ўн йилликлар мобайнида азалдан машҳур бу бозор қаровсиз қолиб, хароба ҳолига келди, «майиб-мажруҳ» расталар эса деярли бўшаб қолди.

Жонажон Ўзбекистонимизда бошланган истиқлол эпкинлари бозор довруғини қайта тиклаш йўлларини кенг очди. Чунончи, қисқа фурсат ичида 50 дан зиёд давлат ва матлубот савдоси дўконлари хусусийлаштирилди. 150 га яқин фуқаро эса хусусий дўкон очиш нияти борлигини маълум қилиб, маҳаллий ҳокимият маҳкамаларига мурожаат қилинди. Туман хўжаликлари, савдо ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари, айрим корхоналар ҳам савдо-сотиқ масканларини очишга қарор қилдилар.

Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг аҳоли хонадонларига қўшимча томорқа майдонлари ажратиш ҳақидаги фармон ижроси бозор тўкинлигининг яна бир манбаига айланди. Гурлан бозорини қайта қуриш ва кенгайтиришдек хайрли ишга сабаб бўлган бош омил — ана шу. Ибратли жиҳати шуки, Хоразмдаги бу йирик бозорни бунёд этишга атиги бир ярим ой вақт сарфланди. Шу вақт ичида қарийб бир миллиард сўмликка тенг қурилиш-яратувчилик ишлари рўёбга чиқарилди. Туман ҳокимлиги шунча маблағни қаердан ола қолдийкан, деб сўрарсиз. Гапнинг очиғи, бозор қурилишига маҳаллий жамғармадан арзимас миқдордагина маблағ сарфланди. Барча сарф-харажатларни бозорда янги савдо масканларини бунёд этишга қарор қилган жамоалар, хусусий тарзда иш юритувчи омилкорлар ўз зиммаларига олишди.

Шундай қилиб 120 га яқин хусусий дўкон, тумандаги барча жамоа хўжаликлари, кўпгина корхона ва ташкилотларга қарашли савдо-тижорат шаҳобчалари, бир неча чақиримга чўзилган мева, сабзавот, полиз маҳсулотлари расталари, умумий овқатланиш ва хизмат кўрсатиш бинолари, кичик ва хусусий корхоналар, ҳунармандлик устахоналаридан иборат кўркам бозор истиқлолнинг муборак икки йиллиги байрами арафасида фойдаланишга топширилганди.

Машҳур Гурлан бозорининг қайта тикланиши туман меҳнаткашлари учун ажойиб шодиёнага айланди. Тантаналарда вилоятнинг барча шаҳар ва туманлари, шунингдек, қўшни ва қардош Қорақалпоғистон, Туркманистондан келган ардоқли меҳмонлар иштирок этдилар.

Шу куни Гурлан бозоридан ташқари пахта тозалаш заводининг савдо-тижорат маркази, қарийб 150 кишига хизмат қилувчи замонавий тиш касалликлари шифохонаси, 50 минг жилд китобга мўлжалланган кутубхона биноси, 300 ўринли чойхона ҳам фойдаланишга топширилди. Булар тўкинчилик, фаровонлик, маънавий баркамоллик ва сиҳат-саломатликнинг оддий намуналари бўлиб қолмай, балки истиқлолнинг навбатдаги муборак инъомларидир.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРОКУРАТУРАСИ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

Илгари хабар қилганимиздек, республика Прокуратураси, Миллий хавфсизлик хизмати ва Ички ишлар вазирлиги тезкор гуруҳларининг биргаликдаги тадбир ва ҳаракатлари натижасида «Уздавнефтмаҳсулот» тизимининг Тошкент бўлими раҳбарларидан Самандар Қўқонов ва бошқаларнинг жиноий йўл билан топилган миллионлаб пул, килограммлаб олтин, чет эл валюталари, ҳаддан ташқари ҳашаматли қурилган уй-жойлар, автомобиллар, ҳисобсиз товар-моддий мулк ва жиҳозлар билан қўлга тушгани, ҳибсга олингани муносабати билан уларнинг жиноий қилмишлари, шерик ва ҳомийларини аниқлаш юзасидан тергов ишлари бошлаб юборилган эди.

Сўнгги пайтларда аҳоли ўртасида мазкур жиноий иш ёпилгани ва С. Қўқонов қамоқдан озод қилингани ҳақидаги турли уйдирма ва миш-мишлар тарқатилаётгани сабабли Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси расмий хабар қиладиким, бу уйдирмалар асоссиздир.

С. Қўқонов ҳибсдан бўшатилган эмас. Аксинча, таркиби янада кучайтирилган тергов гуруҳи томонидан Қўқонов ва унинг шерикларининг илгари маълум бўлмаган қилмишлари фош этилиб, яна кўп миқдорда жиноий йўл билан тўпланган пул, товар-моддий бойликлар, мулклар тортиб олинди. Қўқонов иши билан боғлиқ жиноий ҳаракатлар иштирокчиси сифатида яна саккиз нафар шахс ушланиб, қамоққа олинди.

Жиноятни фош этишга қаратилган кенг кўламли, айни пайтда тезкор тергов ишлари давом этмоқда.

КУЗ МАНЗАРАЛАРИ. Ш. ИБРОҲИМОВ тасвири.

Жиноятчилик барибир енгилади

ҚИНҒИР ИШНИНГ УМРИ ҚИСҚА

Юртимиздаги мавжуд барқарорлик, осойишталикни таъминлашга сезиларли улуш қўшаётган ички ишлар ходимлари хизматини эътироф этмаслик мумкин эмас. Республика ички ишлар вазирининг ўринбосари, «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист», милиция полковниги Қутбиддин БУРХОНОВ шу соҳада амалга оширилаётган ишлар хусусида шундай дейди:

— 1991 йилга қадар вазирлигимиз собиқ Иттифоқ Ички ишлар вазирлиги раҳбарлиги ва тазйиқи остида иш юритарди. Ўзбекистон давлати ўз мустақиллигини эълон қилгандан сўнг вазирлик ўз фаолиятини, иш ташкил этиш жараёнини тубдан ўзгартирди. Асосий фаолият жиноятчиликнинг олдини олишга ва жиноятчининг жазосиз қолмаслигини таъминлашга йўналтирилди.

Бугунги кунда жиноят қидирув Бош бошқармаси таркибида уюшган жиноятчилик ва коррупцияга қарши кураш бошқармаси фаолият кўрсатмоқда. Барча вилоятларда ҳам шундай бошқарма ва бўлимлар ташкил қилинди. Бу бошқармалар ходимлари мамлакатимиз ҳудуди ичкарисига бошқа республикалардан қурол-яроғ ҳамда гиёҳвандлик моддалари олиб киришга уринаётган жиноятчи кимсаларни фош этиш ҳамда бартараф қилиш билан шуғулланади. Порахўрлик, давлат мулкини жуда катта миқдорда талон-торож қилиш, шунингдек, инсон ҳаётига тажовуз, қотиллик, номусга тегиш, ўғрилик, босқинчилик, талончилик каби оғир жиноятлар содир бўлган жойларга ҳам биринчилардан бўлиб шу бошқарма ходимлари етиб боришади

— Кейинги пайтларда жиноятчиликнинг фирибгарлик ва товламачилик каби кўринишлари, айниқса, кўпроқ учрамоқда. Бундай жиноятларни содир этаётганлар ички ишлар ходимларига ҳам чап бериб, минг бир макр-ҳийла билан жазодан қутулиб қолишмаётирми?

— Ҳеч бир жиноятчи ўз хоҳиши билан келиб, мен жиноят содир қилдим, жазоланглар, демайди. Улар қўлга тушганидан сўнг ҳам айбини осоиликча тан олмайди. Айниқса, фирибгар ва товламачи шахсларни қўлга олишда жиноят қидирув хизмати ходимларидан ўта зукко ва зийраклик билан ҳаракат қилиш талаб қилинади. Шундай кезларда оққўнгиллик, соддалик ва ишонувчанлик панд бериб қўйиши мумкин. Шу боис ёш ходимларимиз олий мактабда ўрганган назарий билимлари билан чегараланиб қолишаётгани йўқ. Улар ҳаёт билан ҳамнафас ҳолда иш жараёнида учраётган воқеа-ҳодисалар тафсилотларини кўриб, хулоса чиқариб ўз тажрибаларини ошириб боришмоқда.

Бухоро вилояти ички ишлар бошқармаси жиноят-қидирув бўлими ходимлари фуқаро Н. Жумаевни товламачилик йўли билан Н. Баракаевдан 200 минг сўм пул олаётганда қўлга олишди. Мазкур иш юзасидан олиб борилган тергов жараёнида Жумаев бошчилигидаги 8 кишидан иборат жиноий гуруҳ фош қилинди. Бунга ўхшаш мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Яқинда содир бўлган бир воқеани айтиб берай. Хоразм вилоятида 4 кишидан иборат уюшган гуруҳ Қўшкўпир районида яшовчи К. С. нинг Ж. исмли 13 яшар ўғлини мактабдан алдаб, ўғирлаб кетишади. Болани қайтариш учун унинг отасидан 10 миллион сўм пул талаб қилишади. Мабодо, бунча пулни топиб бермаса, фарзандини қийноқ ва азобга солишларини айтиб қўрқитишган. Ўз жигарбанди учун ҳатто ўлимга ҳам тайёр ота-она шундай пайтда қандай оғир аҳволга тушганини тасаввур қилиш қийин эмас.

Жиноят қидирув хизмати ходимлари жиноятчиларни бир кун ичида топиб аниқлашди. Ҳозир ушбу жиноий гуруҳ устидан тергов ишлари олиб борилмоқда.

Уюшган жиноятчиликка қарши кураш чоғида раҳбарлик курсисига ўтириб олиб, халқ ризқини «туя қилиш»га уринган, ўз нафсининг қулига айланган кооператив ва кичик корхоналарнинг 32 раҳбар ходими қўлга олинди.

Республика банк тизимида ишловчи раҳбарларидан 10 киши эндигина тетапоя бўлиб оёққа тураётган юртимизнинг миллион-миллион пулларини ўмарганликда айбланмоқда. Улар орасида юрт манфаати йўлида эмас, балки ўз жиғилдони учун жиноий гуруҳларга раҳбарлик қилганлари ҳам бор. Бироқ қонун бор. Бундай ҳаракат учун, албатта, жавоб беришади. Қилмишига, жиноятига яраша жазо олиши муқаррар

Жиноят қидирув хизмати ходимлари ўз вазифаларини ўташ жараёнида бундай шахсларни «э, бу акамиз, юқори лавозимда ишларкан, фалон идора ёки ташкилотнинг каттаси экан-а», деган қабилда уларни сийлаб қўйишаётгани йўқ. Аксинча, уларнинг бутун кирдикорларини очишда барча Ички ишлар ходимларига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

— Бундан бир-икки йиллар бурун вилоятларда яшовчилар Тошкентга ўз машинасида келишга қўрқардилар. Ҳатто, янги машинаси бўлган шаҳарликлар ҳам ўғрилардан ҳадиксираб яшашарди. Кейинги вақтларда бундай ҳадиксирашлар барҳам топмоқда...

— Ниятимиз ҳуқуқий жамият куриш экан, юртимиздаги фуқаролар мулкининг дахлсизлигини ҳам таъминлашимиз керак. Шу ўринда жиноят қидирув хизматининг катта бир ютуғини эътироф этмасдан бўлмайди. Уларнинг қатъий саъй-ҳаракатлари туфайли 1991 йилнинг охирида Тошкент шаҳрида машина ўғирлаш билан шуғулланувчи 19 кишилик уюшган гуруҳ қўлга олинди. Ушбу гуруҳ томонидан машина ўғирлаш ва товламачилик каби 67 та жиноят содир этилган. Оқибатда, пулнинг ўша вақтдаги қиймати билан ҳисоблаганда, давлатга 774802 минг сўмлик, фуқароларга эса 1.116050 сўмлик моддий зарар етказилган эди. Бу кимсалардан 12 та «Газ-24», 10 та «Жигули» автомашинаси, 3500 доллар ва кўп миқдордаги пуллар тортиб олинди.

Қинғир ишнинг умри қисқа бўлади, деганларидек, уларнинг тараллабедод қилиб юришлари ҳам узоққа чўзилмади. Жиноятчиларнинг иши Тошкент шаҳар судида кўриб чиқилиб, уларнинг ҳар бири узоқ муддатларга озодликдан маҳрум этилдилар.

Суҳбатдош:
Шуҳрат РЎЗИЕВ,
Республика Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази нозири.

Спорт. Спорт. Спорт

ЕР ЮЗИНИ ВЕЛОСИПЕДДА АЙЛАНИБ ЧИҚИШГА АҲД ҚИЛГАН АҲРОРОВ

ЯҚИНДА самарқандлик Шокир Аҳроров Ўзбекистон ҳудудини велосипедда 20 кун давомида айланиб чиққан эди. (Бу ҳақда газетамизда ахборот бергандик). Энди қаҳрамонимиз бутун ер юзини ўзининг севимли «гўшики»да айланиб чиқмоқчи. Албатта, жаҳонни велосипедда айланиб чиқиш ҳазилакам иш эмас. Бунинг учун мустаҳкам ирода, катта меҳнат, энг муҳими жасорат керак. Шу жасоратни Шокир ўзида мужассам қилибдими, эл тили билан айтганда отасига раҳмат. Шокир Аҳроров билан суҳбатимиз бўлажак саёҳат ҳақида борди.

Шокир АҲРОРОВ. 1968 йил, 30 ноябрда Самарқанд вилоятининг Тайлоқ туманидаги Сиёб қишлоғида туғилган. Тўққиз фарзанд ичида иккинчиси. Уйланган. Гулҳаё исмли ширингина қизалоқнинг отаси. Самарқанд жисмоний тарбия техникумини тугатган. Спорт усталигига номзод. Айни кунда ТошДД журналистика куллиёти толиби.

— Буюк соҳибқирон бобомиз Амир Темурнинг пойқадами ярим дунёга, довруғи бутун оламга етган эди. Алишер Навоий қалами бутун жаҳонни қамраб олди. Сиз бобокалонларимиз изидан бориб, дунёни велосипедда забт этмоқчи бўлибсиз-да?

— Насиб бўлса, шундай. Нафақат мен, балки мен билан мустақил республикамиз довруғи дунё сафарига чиқади, деб ўйлайман.

— Шокиржон, яқинда республикамиз ҳудудини велосипедда айланиб чиққан эдингиз. Маълум даражада у сизга шон-шуҳрат бахш этди. Энди эса жаҳон юзини кўришга отланаяпсиз. Шу сайёҳлик олдидан яхши ўйлаб кўрдингизми, сизни бу буюк йўлга ўша олдинги саёҳатдан орттирган шуҳратингиз етакламаяптими?

— Сизнинг мулоҳазаларингиз тўғри. Лекин дунёни кезиш истаги менда Ўзбекистонни айланиб чиқишдан олдинроқ пайдо бўлган эди. Мен бу дастлабки саёҳатим давомида ўз иродамни синаб кўрдим, холос ва болалик орзуимни амалга оширишга қурбим етишига амин бўлдим. Буюк ёзувчи Лев Толстой кишиларни бир неча тоифага бўлади. Шу жумладан шуҳратга берилувчилар тоифасининг асосини туғмаликдан қидиради. Менда шуҳратга берилишдан кўра қизиқиш устунроқ деб ўйлайман. Чунки шуҳратга берилувчанлик менда туғма дейдиган бўлсак, бунга асос йўқ. Отам оддий деҳқон. Онам уй бекаси. Акам қурилишда ишлайди.

— Бўлмаса ер юзини велосипедда айланиб чиқишдан мақсадингиз нима?

— Аввало юқорида айтганимдек бутун жаҳонни кўришга болаликдан қизиқаман. Чексиз коинотда ҳаёт манбаи бўлган она заминимиз жозибасини, ажойиботларини ўз кўзингиз билан кўриш қандай яхши. Бобозамининг пурвиқор тоғлари, гўзал ўрмонлари, дашту биёбонлари, чексиз уммонлари, турли халқлари, маданият ва урф-одатлари... Қисқаси сирли олам ҳиссиётига берилишим мени шундай йўлга бошлади. Албатта, булар менинг шахсий қизиқишим, таъбир жоиз бўлса шахсий ишим. Саёҳатдан асосий мақсад — Ўзбекистон номини бутун жаҳонга ёйиш. Дунё халқларининг урф-одатлари, маданияти, келиб чиқиши ва пайдо бўлиши, саноат соҳасида эришган ҳозирги замон техникаси билан танишиб, улар ҳақда публицистик руҳдаги материаллар тўплаш. Ўз навбатида Ўзбекистон тарихи, буюк боболаримиз Темурийлар сулоласи, ибн Сино, Беруний таълимоти, Навоий ижоди, мустақил республикамизнинг ҳозирги ва буюк келажаги ҳақида турли давлатлар матбуоти орқали чиқишлар қилиш. Ўзбекистон республикасининг тарихга бой шаҳарлари ҳақида маълумотлар бериш.

— Кечирасиз, бунинг учун жаҳон тилларидан бирини билиш керак-ку...

— Албатта. Ҳозир инглиз тилини ўрганяпман. Ҳали вақт бор, ҳеч бўлмаганда инглиз тилида сўзлаша олишга ҳаракат қилаяпман. Қолаверса, Ўзбекистон ҳақидаги материалларни менга шу ерда мутахассислар тайёрлаб беришади. Шу жумладан, журналистика куллиёти декани Сайди Умиров катта ёрдам беряпти. Самарқанд, Бухоро, Хива каби қадимий шаҳарларимиз ҳақида озмунча брошюралар чиқарилмаган. Ўшалардан оламан ва йўл-йўлакай дунё халқига тарқатаман.

— Қачон йўлга чиқмоқчисиз?

— Миллий байрамимиз — Наврўз куни пойтахтимизнинг Мустақиллик майдонидан сафарга чиқишни режалаштирганман. Айни кунда Германия ёки Покистон фирмаларида чиқариладиган велосипед нусхасини буюртма қилиш ҳаракатидаман.

— Сизга кимлар, қандай ташкилот ёки фирмалар ҳомийлик қилишмоқчи?

— Энг долзарб мавзуни қўзғадингиз. Ўзбекистонни айланиб чиқишимга ТошДД ва «Ўзбектуризм» миллий компанияси ҳомийлик қилган эди. Эндиликда ҳозирча ТошДД Ёшлар Иттифоқи менинг ташаббусимни қўллаб қувватлаяпти. Жамғарма ҳисоб рақамини очиб беришди: Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов тумани саноат қурилиш банки. ТошДД Ёшлар Иттифоқи президиуми. Ҳисоб рақами — 000700412, код — МФО 172682309. Ҳоҳловчилар шу ҳисоб рақамига маблағ ўтказиши мумкин. Тошкент Давлат дорилфунуни биринчи бўлиб 200000 сўм ўтказди. Лекин ер юзини айланиб чиқиш учун кетадиган сарф-харажатларнинг барчасини ТошДД қоплай олмайди. Йирик корхона ёки бой биржаларининг ҳомийлиги керак. Хабарингиз бўлса грузиялик Жумбер Лежава ҳам шу йил августнинг охирида жаҳон бўйлаб велосипедда саёҳатга чиқди. Унга Тбилиси Давлат университети, Рустави шаҳри ҳокимияти ва шу шаҳарнинг турли йирик ташкилотларидан ташқари Москванинг таниқли «Логоваз» фирмаси ҳомийлик қиляпти. Ўз навбатида Лежава ҳомийларини дунёга танитади. Шунинг ўзи ҳам катта иш. Фақат қуруқ ахборот тарқатиш учун хорижда фирмалар жуда кўплаб пул сарфлашади. Ҳатто шу иш билан шуғулланадиган йирик ташкилотлар бор. Менинг назаримда дунёкезарлар орқали маълум фирманинг ахборотини тарқатиш энг қулай, сермаҳсул ва арзон йўлдир. Чунки сайёҳ оддий кишилар билан юзма-юз мулоқотда бўлади. Қолаверса, ҳар қандай сайёҳга халқ катта қизиқиш билан қарайди. Рекламалар учун менинг велосипедимдан жой топилади.

— Сизнинг саёҳатингиздан ТошДДга қандай наф тегади?

— ТошДД ва бу олийгоҳдаги Ёшлар Иттифоқи қилаётган ижобий ишлар, янги режаларни чет эл ўқув масканларига танитишни зиммамга оляпман.

— Қайси йўналиш бўйича дунё кезмоқчисиз?

— Ҳозирча хомаки режалаштирдик. У Тошкент — Ашгабат — Теҳрон — Истанбул — София — Бухарест — Будапешт — Вена — Прага — Берлин — Бонн — Брюссель — Лондон — Париж — Барселона — Мадрид — Лиссабон — (Атлантика океани орқали) Нью-Йорк — Вашингтон — Сиэтл — Сан-Франциско — Лос-Анжелос — (Тинч океани орқали) Гавайи — Австралия — Индонезия — Филиппин — Малайзия — Япония — Сеул — Пекин — Алмати — Бишкек — Тошкент йўналишидан иборат. Йўл харитасини ТошДД Ёшлар Иттифоқи билан яна қайта кўриб, пухта ишлаб чиқамиз. Қолаверса, у ҳомийларга ҳам боғлиқ.

— Сиз ўзингиз билан нималар олиб юрасиз?

— Ўзим билан олган юк қирқ килограммдан ошмайди. Сафар буюмлари — чодир, керакли кийим-кечаклар, реклама ва ҳоказолар. Велосипеднинг «пешонаси»га Ўзбекистон тамғасини ўрнатмоқчиман. Олд қисмига албатта Ватанимизнинг байроғи қўндирилади.

Рулнинг қоқ ўртасига эса пойтахтимиз марказидаги бобомиз Амир Темур ҳайкалининг кичрайтирилган нусхаси ўрнатилади.

— Саёҳатга чиқишингизга оилангиздагилар қаршилик кўрсатишмаяптими? Ахир ер юзини айланиб чиқиш учун бир неча йил кетади. Рафиқангиз — Зилола уй бекаси экан. Улар кимнинг қаровида қолади?

— Бундай узоқ муддатга сафарга, устига устак хатарли йўлга кузатишга ҳар қандай ўзбек хонадонидагилар қаршилик кўрсатиши табиий. Ўзбекистон бўйлаб сафарга чиқишимдан олдин Зилола билан ўртамизда озгина оилавий гап ўтди. Лекин у мени тушунишга ўзида иродани мужассам қилаолди. Дунё сафарига чиқишимга ҳам қарши эмас. Менинг қарорим қатъийлигини ва бу юртимиз учун ғоятда улуғ иш эканлигини тушуниб етди. Улар отаонам паноҳида бўлишади. Ахир йигитларимиз икки йил ҳарбийда ҳам бўлиб қайтишаяпти-ку. Сафар йиллари тез ўтиб кетади. Оила ҳам шундай синовлардан сўнг янада мустаҳкамланади, деб ўйлайман.

* * *

Шокир булардан ташқари Сиэтлгача бўлган масофани 160 кунда босиб ўтмоқчи эканлигини айтди. Хуллас, унинг Ўзбекистон байроғи остида дунё сафарига чиқишга иштиёқи баланд. Юрт шаъни учун оддий бир фуқаро шу улуғ ишга жазм қилди. Лекин... Жаҳонни кезишга фақат шахсининг жасорати, қарори қатъияти ва журъати камлик қилади. Бунинг учун фаолиятини юрт ишига, Ватанга бахшида этган йирик фирмалар, катта ва бой ташкилотлар, корхоналарнинг ҳомийлиги керак. Бундай ўзига тўқ корхона ва ташкилотлар, фирмалар бизда етарли. Улар бир ёқадан бош чиқариб, Ватанимиз шаънн учун улуғ ишга ўз ҳиссаларини қўшадилар, деб умид қиламиз.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТДА: Шокир АҲРОРОВ.

• Фельетон

«ҲОЖАТБАРОРЛАР»

Амал курсии. Унинг жодусига илинганлар лавозимидан кетса борми, қаноти қайрилган қушга ўхшаб қоладилар. Бор будидан айрилгандай, дунё кўзига қоронғу кўринади. Йиқилганда суягувчи, қоқилганда қўллагувчилар бўлса-чи! Дунёни сув босса босмайдими! Оғзига кучи етмаганларнинг отган тоши қаерга етади!

Олтинкўл туман Халқ таълими бўлими мудири (собиқ) Камолиддин Мамадалиев ишдан бўшагач, заррача ғам емади. Қўл остидагиларнинг уни маишатга суяги йўқликда, раҳбарликни эплай олмаганликда айблашлари пашша чаққанчалик таъсир қилмади.

— Бошлиғимиз омон бўлса бўлди, — мулоҳаза қилди у.

Вилоят Халқ таълими бошқармаси бошлиғи Жўра Халилов билан Камолиддин ўртасида қандай гап бўлганлиги бизга қоронғу, Аммо у отдан тушса ҳам эгардан тушмади. Ишончни йўқотишга қарамай, бошқарма ҳамкорлик кенгаши аъзоси бўлиб қолаверди. Бошлиқ эса собиқ раҳбар учун мансаб курсиси излашга тушиб кетди. Ниҳоят, бир тўхтамга келди. Камолиддин Мамадалиев асли шаҳрихонлик. Шаҳар Халқ маорифи бўлими мудирлигини унга олиб берса қандай бўларкин.

Гоҳида уйда айтилган гап, кўчага тўғри келмайди. Жўра Халиловнинг таклифи Шаҳрихон шаҳар ҳокимлиги мутасаддиларига маъқул тушмади. Нима қилиш керак? Ваъдалар пучга чиқадими? Субут деган нарса бор, ахир. Бошлиқ сих ҳам, кабоб ҳам куймайдиган қабилида иш тутди. Ўринбосари Комилжон Абдураҳмоновни ишга солди. Энди раҳбар ўрнида унинг муовини бўзчининг мокисидек Шаҳрихонга қатнай бошлади.

Кўнгил дегани нозик экан. Камолиддин юқори лавозимларда ишлаб ўрганмагани, қуйидагилар унинг таъбига тўғри келавермади.

— Билганини қилсин, — жаҳли чиқди К. Абдураҳмоновнинг — Ҳеч ким раҳбар бўлиб туғилмаган.

Муовиннинг зардали гапи бошлиққа оғир ботди. Шундай бўлсада сир бой бермади. Ташаббусни унинг ўзи қўлга олди.

Каловини топса қор ёнади, дейдилар. Бошлиқ бошлиқ-да, йўлини қилди. Мушкулни енгиллатиш осон экан. Оддийгина, ўрин алмаштириш режасини амалга оширди қўйди. Яъни, Камолиддинни ҳунар-техника билим юртида директор бўлиб ишлаётган қудаси, 64 ёшли А. Маҳмудов ўрнига юборди. «Мерос» лицейида раҳбарлик қилаётган Ҳабибулло Абдураҳмонов эса чапак чалиб қолаверди. Англагандирсиз, унинг ўрнини А. Маҳмудов эгаллади.

Баҳонани тош босадигани, босмайдигани бор. Ҳ. Абдураҳмонов ўз вазифасидан бўшатилди. Айримлар уни мутахассислиги тўғри келмаганлиги учун шундай бўлди, дейишмоқда. Эҳтимол. Масаланинг бу томони бошқармадагиларнинг ўзига аён. Лекин ўтган йили Нодира Исаева мусиқа малакасига эга бўлса-да, Абдуқаҳҳор Воҳидов мутахассислиги мақсадга мувофиқ бўлмаса-да, бошқармага — боғчалар йўналишида йўриқчи қилиб ишга олинганлиги, бошқармада ҳарбий таълим ишлари бўйича йўриқчи бўлиб ишлаган Алишер Йўлдошевнинг Бўтақорадаги вилоят мусиқа мактаб-интернатига директорликка тайинланганини қандай изоҳлаш керак?

Устамон раҳбар эвини қилади. Қўл остидагиларнинг чираниши қаерга борарди. Амалдаги йилнинг бошида кун тартибига «Давлат тили» Қонунининг бажарилиши масаласи қўйилди. Жойларда, хусусан, Шаҳрихон ва Асака шаҳарларида ушбу вазифанинг бажарилиши ҳақида ахборот тайёрлаш бошқарма ходими Матлуба Маматовага топширилди. Хом сут эмган банда-да. Бошқарма мутахассиси ҳамма нарсани обдон «элак»дан ўтказди. Тоқат қилиб бўлмайдиган нуқсонлар қайд этилгач, Асака туманида бу борадаги ишлар қониқарсиз, деб, топилди. Шаҳрихон шаҳрида ҳам талабга жавоб берадиган режалар амалга оширилмаганди. Алам қиладигани бундан икки йил аввал ҳам худди шу масала юзасидан Асакада текшириш олиб борилган. Аммо тепса-тебранмас айрим шахслар ишда ўзгариш ясамагандилар. Сабаби раҳбариятда қатъият етишмаганди-да. Бу гал текширув якунларини ҳамкорлик кенгашига қўйиш кўзда тутилди. Унда Асака шаҳар халқ таълими бўлимининг мудири И. Ногай, услубият хонасининг мудири Ж. Парпиевни эгаллаб турган лавозимидан четлатиш тавсия этилди. Ахир аҳвол шундай давом этаверса ишнинг ўнгланиши қийин эди. Лекин мўъжиза юз бердими ёки бошқа ҳол содир бўлдими йиғилишга қисқа вақт қолганда Жўра Халилов кўрсатмаси билан масала кун тартибидан олиб ташланди. Бошлиқнинг қўл остидагилари эса оғизларига талқон солганча қолаверишди. Икки орада текширувчининг жар солгани қолди.

Оғзи куйган қатиқни ҳам пуфлаб ичади. М. Маматова бундай «элакдан» ўтказишларининг ниҳоясига етказилмаслигидан юрак олдириб қўйган. Ўтган йили Марҳамат шаҳридаги 3-ўрта мактаб директори У. Эргашеванинг иш фаолияти юзасидан йўлланган шикоят хати бўйича текширув ўтказди. Ўрганиш жараёнида молиявий интизом бузилиши дейсизми, мансаб суиистеъмоллиги, гуруҳвозлик, ўзгаларни менсимаслик каби иллатларни аниқлади-ю, лекин айбдорни жазолаш туя гўшти егандай чўзилиб кетди. Охир-оқибат икки оёқ бир этикка тиралгандан сўнггина чора кўрилди.

Боғичлар бўш бўлса, жилов қўлдан кетади. Бошқарманинг таъминот қурилиш ва иқтисод бўйича бошлиқ ўринбосари Январ Абдуазимов раҳбарга қандай ҳунар ўргатди уларнинг ўзига аён. Республика моддий-техника таъминоти бош бошқармасининг вилоятда алоҳида базаси бўлишига қарамай яна халқ таълими бошқармаси қошида ҳунар-техника билим юртига хизмат қилувчи «Материал-таъминот» базаси очиш учун буйруққа қўл қўйганда у сеҳрлангандек тураверди.

Янги иш жойини ташкил этиш учун на Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, на Андижон вилоят ҳокимлиги томонидан кўрсатма ёки қарор чиқарилмади.

Аксинча республика бюджетидан ажратилган маблағдан 23 миллион 990 минг сўми янги ташкилотнинг дастлабки жамғармаси этиб белгиланди. Ҳолбуки худди шу маблағнинг 10645,0 минг сўми хўжалик харажатларига сарфланиши, 2345,0 минг сўмига қаттиқ жиҳозлар, 5367,0 минг сўмига юмшоқ жиҳозлар сотиб олиниши, 4500,0 минг сўмига тўла таъмирлаш ишлари, шунингдек бошқа харажатлар қилиниши лозим эди. Афсуски, вазиятни ҳар ким ўз қаричи билан ўлчади. Ишбилармонлар бошқарма қошида аккумулятор — йиғма цехи, «Силав» кичик корхонаси очиш учун 1 млн. 20 минг сўм ўтказдилар. Шу орада:

— Ҳой, барака топгурлар, гарчи корхонани қурарқансизлар, маърифатга фойда келтирадиган, маорифга тааллуқли соҳага йўналтиринглар, — дегувчи мард топилмади.

База ва унга алоқадор автокорхонада олди-сотди авжга чиқди. Бу ёғини сўрасангиз бошқарма ўрамида хўжалик ҳисобида ишловчи автокорхона бўлишига қарамай 1.552,0 минг сўмлик асосий воситалар, 1466,2 минг сўмлик техника воситалари сотиб олинди. База орқали ушбу воситалар корхоналар лойиҳасида режалаштирилмаган бўлсада, техникалар автокорхонага берилаверди. Ўз навбатида бошқарма ўрами қолиб чет ташкилотларга 1463,2 минг сўмлик турли хилдаги товарлар сотилди.

Назорат тафтиш ходимлари яқинда база фаолиятини элакдан ўтказдилар. Йўл қўйилган камчилик ва нуқсонларни ҳисобга олиб унинг фаолиятини тўхтатишни лозим топишди. Деярли бир йил давомида текширилган кунга қадар фойдаланилмай келинган 13 миллион 939 минг сўм пулни республика бюджети ҳамда вилоят молия бошқармаси махсус ҳисобига олиб қўйди. Бошқарма мутасаддилари қадамни ўйламай ташлаб тайёр маблағдан маҳрум бўлдилар. Боз устига алоқадор ташкилотлардаги 414,5 минг сўмни (дебитор) қарз сифатида ундириш мутасаддиларга осон кечмаяпти.

Пул ғоят қадрсизланган пайтда кўрпага қараб оёқ узатмасдан, ортиқча чиранишга шартмиди? Қолаверса бой берилган имкониятларни қайтариб бўладими? Юз берган бош-бошдоқликда ким айбдор? Гапнинг очиғи мутасаддилар ҳақиқатни тан олгиси келмаяптилар.

Ҳотамтойлар «ГАЗ-52», «ГАЗ-53», «ГАЗ-24» сингари автомашиналарни сув текинга хусусий қилиб пуллаганлар. Биргина автомашиналар хусусийлаштирилишидан 289273 сўм кам ундирилганига нима дейсиз?

Кўзбўямачилик юз берган жойда қўшиб ёзиш, давлат мулкига кўз олайтириш, хайбаракаллачилик илдиз отади. Маорифчилар ўртасида сен менга тегма, мен сенга қабилида иш юритилиши айрим нопок шахсларни ҳаволантириб юборди. Мўмай-мўмай пуллар ҳамёнга тушиб турса жимжимадор қилиб сохта имзо чекиш қийинми? Вилоят ўқитувчилар малакасини ошириш олийгоҳида тарих, инсон ва жамият кабинети мудири М. Мирзамаҳмудов 204 соат маъруза ва 160 соат амалий машғулотин ўтди деб сохталаштиришдан заррача азият чеккани йўқ. Қилинмаган иш учун 10744 сўмни бели оғримаганнинг нон ейишини кўр тарзида тарқатиб берди. Бошланғич таълим кабинети мудири Ё. Комилжонов эса чиллакичиллакини кўрса чумак уради деганларидек, кўзбўямачиликда ҳамкасби билан мусобақа ўйнади. Бажарилмаган ишлар учун 12862 сўмга ҳужжат тайёрлади. Лекин олийгоҳдаги «антиқа беллашув»да унинг ўзи ҳам ора йўлда қолиб кетди. Ўзбек тили ва адабиёти кабинети мудири О. Комилов 40 нафар маърузачига 409 соат машғулотни «совға» қилди. Қоғозлардагина ўтилган машғулот учун 19839 сўм пул енг учида иш битирганлар ҳамёнига тушди. Олийгоҳда давлат ҳисобига хотамтойлик қилиш бир-бирини сийлаш хирмонда ҳозир кишиларни мукофотлаш одатий тусга кирди.

Инсофсизлик, мансаб суиистеъмолликлари, кадрларни жой-жойига қўя билмаслик бошқарма ўрамида муҳитнинг ёмонлашувига олиб келди. Оёқнинг тагини кўзловчилар мисқоллаб йиғилган обрўнинг тўкилаётганини унутдилар. Шикоятбозлик, турли маҳкамаларга арзномалар ёзиш авжга чиқди. Ваҳоланки яра газак олмасдан барҳам берилса бундай бўлмасди. Афсус...

Фозилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ХАЛҚ СЎЗИ
•
НАРОДНОЕ СЛОВО

خلق سوزی

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖУРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Мирахмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ, (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
70000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир Ж. Сафоев, навбатчи Р. Жумаев

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г — 599. 93616 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2. Босишга топшириш вақти — 21.00 Босишга топширилди 22.30.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6